SPPMD
Advancing the Justice for Children

СОВЕТ ЗА ПРЕВЕНЦИЈА НА
ДЕТСКО ПРЕСТАПНИШТВО
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА ДРЖАВНИОТ СОВЕТ ЗА ПРЕВЕНЦИЈА НА ДЕТСКО ПРЕСТАПНИШТВО И ЗА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА НА ПРАВАТА НА ДЕТЕТО И ДЕТСКОТО ПРЕСТАПНИШТВО ВО 2020 ГОДИНА

Издавач: Совет за превентива против малолетничка деликвенција
Кавадарци

Подготвиле: проф.д-р Гордана Лажетиќ
проф.д-р Лазар Нанев
д-р Невена Петровска

Превод од македонски јазик на албански јазик:
Александра Шкемби Антовска
Превод од македонски јазик на англиски јазик:
Цветанка Шемова

За издавачот: проф.д-р Лазар Нанев

Лектура : Петре Мркев

Печати: Европа 92 Кочани

Тираж: 100 примероци

Содржината на оваа публикација Годишен извештај за работа на Државниот совет за превенција на детско престапништво и за состојбите во областа на правата на детето и детското престапнишво во 2020 година е единствена одговорност на СППМД - Кавадарци и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Цивика мобилитас, Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC) или организациите што ја спроведуваат.

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА ДРЖАВНИОТ СОВЕТ ЗА ПРЕВЕНЦИЈА НА ДЕТСКО ПРЕСТАПНИШТВО И ЗА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА НА ПРАВАТА НА ДЕТЕТО И ДЕТСКОТО ПРЕСТАПНИШТВО ВО 2020 ГОДИНА

Скопје, 2021

СОДРЖИНА

1. Резиме ……………………………………………………………………...........7

2. Вовед ……………………………………………………………………...........10

3. Статут, раководство, надлежности и организациона структура …………...........11

4. Реализирани активности произлезени од законските надлежности, план за работа и стратешки план …………………………………………………………….... 13

5. Активности за подобрување на квалитетот во работење ……………………......19

6. Соработка со други институции и меѓународна соработка ……………………......21

7. Буџет, завршна сметка и финансирање ……………………………………......22

8. Заклучоци …………………………………………………………………......23

9. Препораки……………………………………………………………………...24

10.Прилози …………………………………………………………………….....27

11.Прилог 1: Обработени податоци од собраните индикатори...................................29

12.Прилог 2: Табели за собирање на податоци по 32 индикатори од институциите (центри за социјална работа, полиција, јавни обвинителства, судови) 61

СПИСОК НА КОРИСТЕНИ КРАТЕНКИ

ДС	Државен совет за превенција на детско престапништво
ЗСД	Завод за социјални дејности
ЗПД	Закон за правда за децата
ЈО	Јавен обвинител
МОН	Министерство за образование и наука
МВР	Министерство за внатрешни работи
МП	Министерство за правда
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
НВО	Невладина организација
НП	Народен правобранител
ОЈО	Основно јавно обвинителство
ОС	Основен суд
ПС	Полициска станица
РСМ	Република Северна Македонија
УНИЦ	Канцеларија на УНИЦЕФ
УИС	Управа за извршување на санкции
ЦСР	Центар за социјална работа

1. РЕЗИМЕ

Годишниот извештај на ДС дава преглед на состојбата со правата на децата и детското престапништво на Република Северна Македонија во 2020 година, постигнатиот напредок во однос на препораките од претходниот извештај, клучните предизвици и насоки за нивно надминување. Во извештајот се содржани податоци за остварување на правата на децата, нивната заштита и реализираните превентивни мерки од страна на институциите.

Извештајот, исто така, дава осврт на работата на ДС во текот на извештајната година и предлага решенија кои ќе ја подобрат неговата работа.

Во тековната година, ДС ги следеше и документираше состојбите врз основа на 32 стандардни индикатори, развиени според меѓународни стандарди, земајќи ги предвид националните приоритети и специфичности.

Врз основа на добиените и анализирани податоци доставени од 78 институции согласно индикаторите, во 2020 година може да се изведат следниве заклучоци:

- процентот на **деца во ризик** бележи тренд намалување за 9% во однос на 2019, односно тренд на зголемување за 10% во однос на 2018 година;
- се бележи намалување за 36% на бројот на **деца повикани во полициска станица** на популација од 100.000 деца споредено со 2019 година;
- процент на **женски деца кои биле повикани во полициска станица** бил највисок во својство на оштетени (38%), а најнизок во својство на пријавени (11%), при што се бележи намалување на бројот на пријавени женски деца во споредба со 2019 година за 3 процентни поени;
- во 2020 година судовите идентификувале најголем број **деца жртви**, приближен е соодносот помеѓу идентификуваните деца жртви од страна на МВР и на јавното обвинителство, а драстично е намален бројот на регистрирани жртви во ЦСР;
- разговорот со повиканите деца во полициска станица во кои има посебно **опремени простории за разговор со деца** (вкупно 8 простории на територија на државата), не секогаш се обавува во тие простории, па во 2020 година тие биле искористени за разговор со 4% од повиканите деца, што е за три процентни поени пониско споредено со 2019 година;
- правото на **бранител во полиција** го оствариле 58% од децата во 2020 година, што е зголемување за 6 процентни поени во однос на 2019 година;
- во однос на примената на **мерки на помош и заштита** процентот на децата во ризик кон кои биле применети мерки за помош и заштита во 2020 е за 39 процентни поени понизок во однос на 2019 кога изнесуваше 81% и за 11 процентни поени понизок од 2018 кога изнесуваше 53%;

- постои тренд на намалување на примена на **постапка за посредување во ЦСР** од 34 случаи во 2019 на 8 случаи во 2020 година, при што процентот на успешност е висок и кореспондира со тој во претходните години;
- ДС констатира дека во најголем број случаи се применуваат мерки/санкции **кои не вклучуваат лишување од слобода** на децата што кореспондира со Законот за правда за деца;
- останува ниска бројката на деца спрема кои е определена **мерката притвор,** а имено во 2020 била определена само спрема 4 деца, што изнесува на 0,98 на 100.000 деца;
- се бележии намалување на процентот на изречени **дисциплински мерки** од 27% во 2019 на 22% во 2020 година;
- во 2020 година, се бележат 10 случаи на изречена дисциплинска мерка - **Упатување во Центар за деца**;
- мерките на **засилен надзор** бележат намалување, а имено во 2020 биле изречени спрема 58% од децата за кои јавниот обвинител поднел предлог за примена на санкција, додека во 2019 овој процент изнесувал 71%;
- се забележува зголемување на изречените **заводски воспитни мерки**, а имено во 2020 тие биле изречени спрема 16 деца, за разлика од 2019 година кога биле изречени спрема 4 деца;
- изрекувањето на **казна затвор за деца** е во многу мал процент, а имено во 2020 година оваа казна била изречена само спрема едно дете, а во 2019 година спрема три деца;
- во 2020 година исто како и во 2019 немало случај на донесено или отповикано решение за **условен отпуст** дете;
- во однос на **помош од ЦСР на деца по излегување од установа**, во 2020 на 13 деца им била запрена од извршување заводската мерка или казна;
- останува низок бројот на случаи каде што била изречената **алтернативна мерка** – Условна осуда со заштитен надзор и Условното прекинување на постапката, а Општокорисната работа воопшто не била изречена;
- во 2020 исто како и во 2019 година не била изречена ниту една **мерка на безбедност** спрема дете;
- во контекст на заклучоците содржани во извештаите во претходните години, и во 2020 година мора да се констатира недоволна примена на **формите на ресторативна правда што ги нуди Законот за правда за децата;**
- **постапката за мерки на одвраќање,** а имено таа во 2019 година била применета спрема 52 деца, во 2018 спрема 83 деца, а во 2020 само спрема 23 деца и тоа во ОЈО Скопје и ОЈО Струга;
- **медијацијата** воопшто не била применета од страна на судовите, додека обвинителствата продолжуваат со примена и во 2020 година вкупно 11 деца упатиле на медијација, што е идентичен број со децата упатени на медијација во 2019 година, со таа разлика што успехот кај медијацјата во 2020 година е 100%;
- се зголемил процентот на **предлози од ОЈО до судот за изрекување санкција** од 43% во 2019 на 56% во 2020 година;

- во 2019 имаше еден случај на примена на постапката за **признавање на одговорноста и спогодување за висината на казната**, но во 2020 ниту еден случај за примена на оваа постапка;
- во 2020 година се намалил бројот на деца што сториле **прекршок** и тоа за 35% во однос на 2019 годиина, но загрижува што продолжува зголемен тренд на прекршоции сторени од деца на возраст под 16 години - од 25% во 2019 на 30% во 2020 година;
- примената на постапките за **посредување при сторен прекршок** била применета спрема 8% од децата што сториле прекршок;
- во 2020 година судовите не донеле ниту едно решение за **обештетување на деца жртви**.

Од октомври 2020 година штитениците се пренесени од Затвор Охрид во новиот објект на ВПД – Тетово во Волковија. И покрај неспорниот факт дека условите во Волковија се далеку подобри одошто во Затвор Охрид, сепак ДС останува на ставот дека објектот во Волковија треба да се гледа како преодно решение до пронаоѓање на соодветна локација каде што ќе биде сместен ВПД-от, а која според условите и критериумите ќе одговара на нормативите и стандардите во однос на организациската поставеност, просторот, опремата и кадровското екипирање на ВПД.

Клучниот предизвик идентификуван во изминатата година, како и неколку години претходно, е неисполнувањето на законската обврска за формирање општински совети за превенција на детско престапништво во голем дел од општините во РСМ и покрај законската обврска и казнената одредба што се пропиша во ЗПД. Во некои општини воопшто не се формирани општински совети, во дел се формирани а не се активни, а во многу мал дел од општините формираните општински совети се активни.

Главниот проблем е во отсуство на финансиски средства за остварување на нивните активности во буџетите на локалната самоуправа.

Сериозен предизвик беше работењето на ДС во текот на 2020 година со оглед на пандемијата, па до март 2020 година седниците се одвиваа со физичко присуство, потоа се спроведуваа како електронски седници, а веќе од четвртиот квартал 2020 седниците започнаа да се одржуваат преку платформата ZOOM на Министерството за правда. Поради ваквата состојба не се почувствува проблемот поради недоделена просторија за работа на ДС која ќе биде соодветно ентериерно и технички опремена со цел да овозможи непречено работење на ДС.

2. ВОВЕД

ДС е самостоен и независен орган во вршење на работите кои му се определени со ЗПД.

Надлежностите на ДС утврдени со законот, членовите ги спроведуваат одговорно и посветено, следејќи ги вредностите и принципите вградени во визијата и мисијата на ова тело како главни постулати на кои се заснова неговото работење.

МИСИЈА:

Иницирање, подобрување и спроведување на законска регулатива за заштита на децата, мониторинг и евалуација на ЗПД преку следење на состојбата со детското престапништво и работата на специјализираните институции за деца. Поддршка во донесување на законски и подзаконски акти, развивање на ресурси и услови за спроведување на постапките предвидени со законот, а кои имаат заштитен и воспитен карактер и ги следат принципите на ресторативната правда.

ВИЗИЈА:

Градење на демократско општество насочено кон остварување на правата и благосостојбата на сите деца, за заштита и соодветен третман на децата во ризик и децата жртви и сведоци на насилство и кривични дела. Секое дете има право на правилен раст и развој во безбедна и стимулативна средина и можност за адекватен третман за заштита и остварување на неговите потенцијали, желби и надежи, а особено за децата во ризик.

Во текот на цела 2020 година ДС не работеше во полн состав, туку само со 13 членови, со оглед на фактот што на два надворешни членови им истече мандатот во декември 2019 година, а во 2020 година не беше извршен избор на нови надворешни членови од страна на Собранието на РСМ.

На седниците на ДС свое учество имаа претставници од Канцеларијата на Народниот правобранител и УНИЦЕФ. Членовите во ДС се професионалци со долгогодишно искуство кои работат директно со деца или за и во интерес на унапредување на правата на децата, вработени се во државни и јавни установи и членови на здруженија на граѓани. Нивниот ангажман во ДС е задолжителен, тоа е нивна дополнителна активност, со динамика која зависи од Програмата за работа на ДС, условите за работа и ангажманите кои им се делегираат од страна на ДС.

Административно - техничките и финансиските работи согласно ЗПД ги обезбедува Министерството за правда.

3. СТАТУТ, РАКОВОДСТВО, НАДЛЕЖНОСТИ И ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

3.1. Начин на избор на раководните лица, членови, мандат и статус;

Државниот совет е составен од 15 члена кои ги избира Собранието на Република Северна Македонија со мандат од пет години, со право на повторен избор од кои:

- седум члена на Државниот совет се претставници од: Министерството за правда, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за образование и наука, Министерството за внатрешни работи, Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, Врховниот суд на Република Северна Македонија и Адвокатската комора на Република Северна Македонија и
- осум члена на Државниот совет се избираат по пат на јавен оглас, од редот на истакнати научни и стручни работници кои работат на заштита на интересите на децата, од кои еден претставник е од редот на невладините организации за заштита на децата.

3.2. Законска рамка која ги регулира надлежностите на институцијата;

Надлежностите на Државниот совет се уредени во членот 156 од Законот за правда за децата:

- донесува Национална стратегија за превенција на детското престапништво,
- донесува годишни програми и планови за остварување на програмата,
- донесува Деловник за својата работа,
- предлага средства во предлогот на буџетската пресметка на Министерството за правда потребни за неговата работа,
- дава иницијативи за подобрување на законските решенија и мислења за предлози на закони од значење за заштита на правата на децата и спречување на детското престапништво,
- поведува иницијативи за пошироко запознавање на граѓаните со правата на децата и расправи за здраво семејство, за заштита на децата од наркоманија, алкохолизам и други болести на зависност, за проблемите на образованието и воспитувањето, за односот на средствата за јавно информирање и за другите фактори што влијаат врз спречувањето на детското престапништво,
- иницира истражувања и студии за проблемите на детското престапништво,

- соработува со меѓународни организации и тела, ангажирани во заштитата на правата на детето и спречувањето на детското престапништво,
- подготвува годишни извештаи за својата работа и за состојбите во областа на правата на детето и детското престапништво, кои ги доставува до Собранието на Република Северна Македонија и Владата на Република Северна Македонија, Судскиот совет и Врховниот суд на Република Северна Македонија, кои се должни да ги разгледаат и да преземат соодветни мерки и активности, согласно со своите надлежности и
- дава мислење на програмата од членот 151 став (2) од Законот за правда за децата.

3.3. ***Внатрешна организација (организациона поставеност), кадровска состојба, структура на вработените според категории на административни службеници, степен на образование, пол, возраст и правична застапеност.[1]***

Државниот совет нема статус на правно лице.

[1] Не е задолжително за оние органи/институции/организации кои немаат вакква структура поради тоа што немаат статус на правно лице согласно законот како што е тоа случајот со Државниот совет за превенција на детско престапништво.

4. РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ ПРОИЗЛЕЗЕНИ ОД ЗАКОНСКИТЕ НАДЛЕЖНОСТИ, ПЛАН ЗА РАБОТИ И СТРАТЕШКИ ПЛАН

Согласно Програмата за работа на ДС во 2020 година реализирани се следните активности:

4.1. Изработка на Годишен извештај на Државниот совет за превенција на детско престапништво за 2020 година

- Собирање на податоци согласно индикаторите за следење на примената на Законот за правда за децата и изготвување на Годишен извештај за 2020 година;
- Доставување табели за обезбедување податоци согласно утврдените индикатори до: 8 - Сектори за внатрешни работи, 30 - Центри за социјална работа, јавни обвинителства и судови во Република Северна Македонија;
- Собирање на обезбедените податоци, проверка на истите и нивна обработка;
- Ангажирање на стручно лице за квантитативна обработка на податоците;
- Наративниот дел од ГИ се работеше на споени седници во Клубот на пратеници по добиено одобрение од страна на Министерот за правда на 11 и 25 февруари 2020 година
- Доставен и изготвен предлог буџетот на ДС до МП
- Доставен на разгледување заради предлагање мерки до надлежни институции согласно ЗПД.
- Годишниот извештај беше презентиран и позитивно оценет на Комисијата за политички прашања во Собранието на РСМ и од страна на Собранието на РСМ.

4.2. Потпишување Меморандум за соработка со ЗЕЛС и Сојузот на ротари клубови во Македонија

По преземени активности за финализирање и усогласување на заедничките планирани активности, во јуни беше потпишан Меморандумот со Сојузот на ротари клубови и ЗЕЛС, во просториите на Градоначалникот на Градот Скопје.

4.3. Потпишување Меморандум за соработка со Академијата за судии и јавни обвинители и Комората на медијатори на РСМ

По преземени активности за финализирање и усогласување на заедничките планирани активности, во јуни беше потпишан Меморандумот со Академијата за судии и јавни обвинители и Комората на медијатори на РСМ, во просториите на Академијата за судии и јавни обвинители.

4.4. Преземање активности и иницијативи за формирање на Општински совети за превенција на детско престапништво и поддршка на веќе формираните совети:

Државниот совет и во текот на 2020 година продолжи со реализација на оваа активност. Уште во јануари 2020 година беше испратен допис преку ЗЕЛС до сите општини со цел да достават извештај за активностите за 2019 година и програма за работа за 2020 година.

Изготвени беше пакет материјал – документи во форма на урнек за локалните совети, објавени на веб сајтот на ДС.

ДС констатира дека во голем дел од општините продолжува неспроведување на законската обврска што е содржана во ЗПД во однос на формирање и функционалност на локалните совети.

Со цел интензивирање на соработката со ЗЕЛС заради успешно исполнување на законските обврски на градоначалниците кои произлегуваат од ЗПД, се пристапи и кон потпишување посебен меморандум со ЗЕЛС и Сојузот на ротари клубовите во Македонија со цел учество на средби и настани за подигнување на свеста кај градоначалниците за обврските што ги имаат согласно закон.

4.5. Спроведување на Националната стратегија за превенција на детско претстапништво 2010-2020 преку Оперативниот план 2020 година

Реализирање и следење на активностите кои произлегуваат од изготвениот и усвоен Оперативен План за спроведување на Националната стратегија за превенција на детско престапништво за 2020 година;

Дополнување на Оперативниот план за тековната 2020 година.

4.6. Изготвување нова стратегија

Во оваа извештајна година започнаа активностите околу подготовката за изготвување на нова Стратегија за превенција на детско престапништво за следен петгодишен период (2021-2025) со поддршка на УНИЦЕФ.

Согласно програмата за работа на Државниот совет за изработката на новата Стратегија за превенција на детско престапништво, се направи план со активности и динамика со која ќе се обработуваат одделни области од страна на членовите на советот кои ќе треба да бидат составен дел од оваа стратегија. Подготовката на новата Стратегија за детско престапништво за периодот 2021-2026 и трите стратешки цели кои треба да бидат опфатени во неа: примарна, секундарна и терцијална превенција на детско престапништво.

Беше нагласена потребата од мултисекторски пристап во превенирањето на детското престапништво и вклучувањето на граѓанските организации во делот на областите, и осврт врз јавното обвинителство и судот во делот на секундарната и терцијална превенција. На седницата се дефинираа стратешките области, цели и насоки како скелет на новата Стратегија за превенција на детско престапништво.

УНИЦЕФ изрази подготвеност да го поддржи целиот процес со ангажирање домашни и странски консултанти.

Изработката на Стратегијата е дел од Проектот на УНИЦЕФ, Just(ice) Children - EU for Juvenile and Child-Friendly Justice. Со оглед на состојбата со пандемијата од објективни причини имплементација на проектот не започна во ноември 2020 година, па се очекува финализирање на документот во текот на 2021 година.

4.7. Превод на Декларација за научените лекции и предизвиците со кои се соочи правосудството во време и по пандемијата на КОВИД- 19

Членовите на ДС пристапија кон преведување на наведениот документ со оглед на фактот што во еден дел тој се однесува на постапување во случаи кога се засегнати деца (било како сторители или како жртви).

По известување на секретаријатот на CEPEJ, македонскиот превод на Декларацијата беше официјално прикачен на веб страницата на CEPEJ (https://rm.coe.int/declaration-macedonien/1680a051da)

4.8. Програма за обештетување на дете кое е жртва или е оштетено со дејствие кое со закон е предвидено како кривично дело на насилство и на други акти на индивидуално или групно насилство

ДС согласно своите надлежности ја разгледа Програмата и даде согласност за нејзино донесување од страна на Министерот за правда.

4.9. Вклученост во Проектот на УНИЦЕФ, Just(ice) Children - EU for Juvenile and Child-Friendly Justice

На покана од Канцеларијата на УНИЦЕФ во Скопје, Државниот совет номинира член на Управниот одбор на Проектот Just(ice) Children - EU for Juvenile and Child-Friendly Justice, финансиран од страна на Европската унија.

4.10. Тематски расправи/дискусии

- Дискусија по повод случајот „Јавна соба“ и сајбер насилство врз децата во контекст на новиот Закон за спречување и заштита од насилство врз жените и семејното насилство;
- Расправа за медијацијата, медијаторството и нејзино активно вклучување и користење од страна на институциите кои работат со деца ;
- Расправа за зголемениот ризик од семејно насилство во периодот на прогласена вонредна состојба поради вирусот корона и заштитата на децата по изготвено соопштение на Министерството за труд и социјална политика за зголемен број на случаи на семејно насилство. Соопштението од МТСП и контактите за пријавување на случаите објавени се на веб страната на Државниот совет;
- Расправа по однос на податоците за примена на Законот за бесплатна правна помош од кои ДС констатира дека во повеќе градови била

пружена примарна и секундарна правна помош во случаи како што се: заштита на деца; развод со доделување на дете; семејно насилство и родово базирано насилство;

- Учество во истражување во врска со спроведувањето на Конвенцијата за правата на детето, спроведено од Коалицијата на младински организации СЕГА. Истражувањето ќе резултира со Алтернативен извештај кој ќе се достави до Комитетот за детските права при ООН;
- Дискусија по однос на пресуда од ОС Битола во однос на досудено обештетување на дете како добра практика за примена на Законот за правда за децата во однос на децата жртви;
- Дискусија околу почеток на учебната година во услови на КОВИД -19 и потребата да се поддржат мерките и политиките на Комисијата за заразни болести, бидејќи тие ја следат состојбата на терен и имаат најдобри сознанија кое училиште ги исполнува условите за двата модели на настава – со физичко присуство или online;
- Дискусија за децата во ризик-деца на улица кои во главниот град се се по присутни на улиците како резултат на моменталната состојба со вирусот
- Расправа со претставници на БЈБ при МВР во однос на активностите на ДС и поддршка во остварување на целите насочени кон превенција на детското престапништво;

4.11. Воспоставување и ширење на меѓународна соработка и зајакнување на капацитетите на членовите на ДС

- Воспоставување на меѓународна соработка со тела/организации кои се слични на ДС по своите надлежности во другите земји, а со цел размена на информации и позитивни искуства во делот на спроведување на заштита на правата на децата и превенција на детското престапништво;
- Изготвување предлози, барања и дописи за воспоставување на соработка со тела и организации кои работат на полето на заштита на правата и интересите на децата и превенција на детско престапништво;

4.12. Учество на обуки, работилници, семинари, конференции, дебати, тркалезни маси во и надвор од државата

Член на ДС на 12.06. 2020 година, по повод денот за заштита на децата од економска експолоатација била гостин во утринската емисија на МТВ каде како вработена во ЈУМЦСР – Битола и како член на Државниот совет давала изјава за состојбите со децата и нивната заштита.

Член на ДС оствари активно учество во кампањата СТОП ЗА ПЕТАРДИТЕ кои активности се на општинскиот совет за превенција во Кавадарци. Членот на ДС бил вклучен во организирана превентивна кампања против употребата на петардите во Кавадарци во која се вклучиле и влијателни личности од јавниот живот и собранието на РСМ и општинскиот совет за превенција од детско престапништво како и претставници од бизнис

секторот и други. Заедничкиот апел на учесниците бил упатен до помладите генерации да не се употребуваат петарди и пиротехнички средства за време на новогодишните и божиќните празници.

4.13. Постапување по доставени извештаи од надлежни институции

Во месец јуни на барање на ДС до УИС и Директорот на ВПД Тетово ни беше доставена информација за објектот во с. Волковија. Поделени беа ставовите околу прашањето дали е подобро прво да се решат основните проблеми и да се отстранат суштинските недостатоци (соодветен воспитен кадар, задолжително вклучување на образовен процес, задолжителни здравствени услуги) со што би се обезбедило функционирање на установата, па потоа да се пристапи кон сместување на децата или прво да се префрлат децата кои издржуваат заводска мерка заради подобрите услови како за нив така и за вработените, а сите незавршени работи да се реализираат континуирано и со приоритет на барањата. Претставникот на Народниот правобранител посебно обрна внимание на мислењето што го имаат доставено до Владата на РСМ, директорот на УИС и Министерство за правда во кое се произнеле по однос на пуштањето на новиот објект, со пооделни забелешки а притоа јасно изразувајќи го ставот дека има сериозни забелешки што треба претходно да се решат т.е. да се обезбедат за да може да се зборува за префрлање на децата во новиот објект.

Поддршка на проектот на Македонското пенолошко друштво со доставување податоци од годишните извештаи на ДС, со цел придонес во анализата на Факторите на ризик за детско престапнштво во РСМ.

4.14. Следење на меѓународни документи од областа на превенција на детско престапништво и зајакнување на капацитетите на ДС

Во текот на извештајната година ДС ги разгледа и дискутираше за следниве документи:

- Декларацијата на Советот на Европа за децата донесена на 10.03.2020 година;
- Извештај на ЕВРОПОЛ за зглемен број на педофилија во услови на корона вирус;
- 9–ти Генерален извештај на Групата на експерти за борба против трговијата со луѓе (ГРЕТА) за 2019 година;
- Пресудата ЛР против РСМ од јануари 2020 година;
- Активностите на Советот на Европа со цел следење на најновите објави, анализи, извештаи за влијанието, на КОВИД 19 врз правата на децата;
- „Препорака на Советот на Европа од 2018 година за ресторативната правда“;
- Декларација на CEPEJ за предизвиците на правосудството во услови на КОВИД 19“;

4.15. Поведување законодавни иницијативи

Согласно законските овластувања ДС може да поведува иницијативи за соработка со институции, предлози за дополнувања или измени во постоечката законска регулатива со цел усогласување, предлози за подобрување на услови и третман на децата во ризик, деца жртви и деца во судир со законот и други видови на злоупотреба и занемарување, реакции по однос на констатирани кршења на правата на децата; иницијативи за воспоставување соработка со институции и тела кои работат со деца, посета на институциите во кои се сместени деца, констатирање на кршење на правата на децата и реакции во врска со констатираните прекршувања; како и давање предлози и иницијативи до релевантните органи - тела во Република Северна Македонија за подобрување и надминување на констатираните состојби при посетите на институциите од страна на членови на ДС.

Во рамките на оваа активност, во тековната година ДС ги презеде следниве активности:

- Активно учество на претставници од ДС во работната група за измена и дополнување на Законот за правда за децата;
- Усвојување на предлог одредби за Постапката за медијација во Законот за правда за децата;
- Предлог до МТСП за измени на Законот за социјална заштита што ги предлага ДС со цел поддршка на семејствата да ги посетат децата што се сместени во установи;
- Придонес на работната група што работи на Законот за надомест на жртви на насилство со цел да се прецизира процедурата за надомест со ангажирање на стручни лица за да се изнајде најдобро решение и импликациите што овој закон би ги имал врз работата на Државниот совет;
- Воспоставена соработка со Првата детска амбасада Меѓаши по повод нивната иницијатива да се пристапи кон анализа на законодавството со цел заштита на децата од злоупотреба во текот на изборна кампања. За оваа цел ДС формираше работна група за методологијата и начинот на реализирање на оваа активност;
- Работната група од ДС донесе заклучок дека во комисијата треба да се вклучат претставници од МТСП, МОН, МП, Здружението на млади правници, Меѓаши и Унија на средношколци, јавното обвинителство и судовите, за што од сите наведени институции на барање од ДС се номинирани претставници за изработка на предлог одредбите;

4.16. Публикација и печатење на материјали

Во тековната година беше изготвен Годишниот извештај за работата на ДС со индикаторите за 2019 година.

Годишниот извештај, во духот на повеќегодишната практика, е објавен на веб страницата на ДС.

5. АКТИВНОСТИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ ВО РАБОТЕЊЕТО

5.1. Изработка на стратешки планови

Со оглед дека детското престапништво опфаќа различни престапи на правните и општествените норми, ДС изработи Национална стратегија за превенција на детско престапништво во 2010 година со важност до 2020 година, со цел утврдување на стратешките насоки и приоритети за спречување на детското престапништво.

Ова е прва ваква стратегија во Република Северна Македонија и се заснова на основните принципи кои произлегуваат од Конвенцијата за правата на детето, правото на недискриминација и еднаквост, најдобриот интерес на детето, правото на живот, опстанок и развој, правото на слободно изразување и мислење.

Стратегијата претставува насока, ориентација која ја постави базата за подготовка на оперативни планови во сите релевантни сектори кои треба да се спроведат, а ДС и во иднина ќе го надгледува и мониторира процесот на имплементирање на активностите во согласност со Стратегијата.

5.2. Унапредување на оперативни стандарди (процедури, и правилници, деловник)

ДС има изготвен Оперативен план за спроведување на Националната стратегија за превенција на детско престапништво и дополнување на Оперативниот план за тековната 2020 година. Во нив се предвидени конкретни активности за секој сектор, со утврдена динамика и рок за реализација. Притоа целта на ДС е активностите да се во согласност со Националната стратегија, истите да овозможат реализација на стратешките цели, да кореспондираат меѓу надлежните институции, органи и министерства и да имаат превентивен и заштитен карактер.

Согласно Оперативниот план за тековната 2020 година ДС ги следеше активностите на примарната, секундарната и терцијалната превенција.

Во делот на ***примарната превенција*** ДС продолжи да го следи процесот на развивање на програмите за вклучување на децата во предучилишните институции, следење на состојбата со трипартитните совети во училиштата, изготвување анализа дали училиштата имаат изготвено превентивни содржини и како ги реализираат предвидените активности, упатување дописи до Министерството за здравство во однос на превентивните здравствени програми (служба на матични доктори – педијатри, рана детекција на проблеми и рано интервенирање и советувалишта и центри за деца што користат дроги и други психотропни супстанции), воспоставување контакт со Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги со цел ~~на~~ нивно вклучување во програмите кои вклучуваат превенција од детско престапништво, како и зајакнување на соработката со Адвокатската комора на РСМ.

Во делот на ***секундарната превенција*** се следеа активностите за развивање на програми во училиштата со цел идентификација на децата во ризик и обезбедување на соодветно советување на децата. На ова ниво, ДС го поттикнуваше процесот на формирање на Општинските совети за превенција на детско престапништво, како и зајакнување на капацитетите на полициските службеници во постапување со децата во ризик и децата во судир со законот.

Во делот на ***терцијалната превенција*** активностите беа насочени кон следење на процесот за трансформирање на јавните установи за згрижување на деца, следење на институционалната грижа за децата по излегување од установата и нивната реинтеграција во заедницата, заштитата на жртвите, анализа за примената на алтернативните мерки и медијацијата, како и воспоставувањето контакт со Управата за извршување санкции и одговорните лица од ВПД Тетово.

5.3. Инсталирање и/или надградба на ИТ капацитетите

Во тековната година не се спроведени активности во однос на оваа точка. Имено, со оглед на состојбата со Пандемијата на КОВИД 19, ДС ги користеше ИТ капацитетите на Министерство за правда за одржување на седниците преку електронска платформа.

5.4. Препораки од Државниот ревизор и мерки за нивна реализација

Во извештајната година ДЗР не изврши ревизија.

5.5. Мерки и активности за зголемување на транспарентноста

ДС настојува во своето работење да има најголема можна транспарентност, се труди активно да учествува секаде каде што може да придонесе за заштита на правата на децата, дава иницијативи за подобрување на законските решенија и мислења за предлози на закони кои се насочени кон заштита на децата, иницира истражувања и студии за проблемите на детското претстапништво, покренува иницијативи за пошироко запознавање на јавноста со проблемот на детското престапништво.

Во текот на 2020 година веб страницата на ДС е активна и редовно се ажурира со што се придонесува за поголема транспарентност во работата на ДС како начин за поголема достапност до пошироката јавност.

6. СОРАБОТКА СО ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ И МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

ДС во рамки на своите надлежности кои произлегуваат од Законот за правда за децата, како во претходните така и во 2020 година, работеше на проширување и интензивирање на соработката со државните институции и граѓанскиот сектор.

Основната цел на ваквата соработка со институциите и граѓанскиот сектор е зголемување на комуникацијата и зајакнување на веќе воспоставената соработка, размена на информации и искуства како еден важен фактор во превенцијата на детското престапништво и секако унапредување на работата на институциите, органите и телата вклучени во системот за правда за децата.

6.1. Соработка со надлежни или сродни државни институции и органи

Согласно Законот за правда за децата, ДС продолжи со негување на веќе воспоставената континуирана соработка со сите надлежни државни институции вклучени во системот за правда за децата (МТСП, МВР, МОН, МП, СУД, ЈО), како и со други сродни органи и тела и граѓански здруженија, Народен правобранител, АКРСМ, врз основа на што ја креира и својата Годишна програма за работа, Акцискиот план на активности и го изготвува Годишниот извештај.

6.2. Соработка со други институции во развојот и подобрување на политики, стратегии и други процеси

ДС има активна соработка со ВПД, ги следи активностите што се одвиваат во него со цел поддршка и помош во остварување на правата што децата мора да ги имаат во ВПД.

ДС има успешна соработка и со УИС при МП, за прашања поврзани со децата во Затворот Охрид и во ВПД Тетово.

6.3. Соработка со меѓународни организации, активности за хармонизација со законодавството на ЕУ и придонес кон евро-интеграциските процеси

ДС во 2020 стапи во контакт со Европскиот форум за ресторативна правда (https://www.euforumrj.org), меѓународна организација за мрежно поврзување на членовите активни во областа на ресторативната правда како практичари, теоретичари и креатори на политики низ цела Европа и пошироко.

Претседателот на ЕФРС го поддржа зачленувањето на ДС. Но, по анализа на буџетските ставки се констатираше дека оваа активност не може да се реализира.

До ДС беа доставени прашања во однос на децата на улица, детските бракови и други аспекти поврзани со детското престапништво од страна на Terre des Hommes. Секој член на ДС даде придонес според сопствените искуства и одговорите како збирен документ беа доставени до Terre des Hommes.

7. БУЏЕТ, ЗАВРШНА СМЕТКА И ФИНАНСИРАЊЕ

Пример за извадок од завршната сметка

	Буџет 2020	Реализирани исплати 01.01.2020-31.12.2020
401 – Основни плати		
402 - придонеси за социјално осигурување		
420 – патни и дневни расходи	600.000,00	3,667,00
421 – Комунални услуги, греење		
- Комуникација		
- Транспорт		
423 – Материјали и ситен инвентар		
424 – Поправки и тековно одржување		
425 – Договорни услуги	1.500.000,00	1.257.028,00
426 – Други тековни расходи		
464 – Разни трансфери		
480 – Купување на опрема и машини		
Вкупно	2.100.000,00	1.260.695,00

По однос на постапување согласно Законот за правда за децата, Министерство за правда при подготовка на буџетското барање за 2020 година, средствата потребни за функционирање на Државниот совет за превенција на детско престапништво на Република Северна Македонија, предвиде во рамките на програма 10 – Администрација, сметка 637, ставка 420 – Патни и дневни трошоци и ставка 425 - Договорни услуги, а не како самостојна програма.

Согласно наведеното, со буџетот за 2020 година на категорија 42, ставка 420 – Патни и дневни расходи, се предвидоа средства за членовите на државниот совет за превенција на малолетничко претстапништво поврзани за надоместокот на патни и други трошоци за лицата кои се од внатрешноста на Република Северна Македонија, во вкупен износ од 600.000,00 денари. Во тековната година од предвидените средства се исплатени само 3,667,00 денари.

Исто така, Согласно член 157 од Законот за правда за децата, (“Службен весник на РСМ” бр. 148/13 и 152/2019), со Буџетот на Министерството за правда за 2020 година се предвидоа и средства за исплата на активности за работа на членовите на Државниот совет за превенција на малолетничко претстапништво во износ од 1.500.000,00 денари. Од нив во тековната 2020 година се исплатени 1.260.695,00 денари.

8. ЗАКЛУЧОЦИ

1. Државниот совет оценува дека согласно Законот за правда за децата и Програмата за работа за 2020 година делумно ги оствари ł своите планирани активности во делот на превенција на детско престапништво и унапредување на правата на децата поради пандемијата и отежната комуникација и соработка со други органи и институции;

2. Државниот совет констатира дека

- Одржувањето на седниците беше овозможено преку ZOOM платформата на Министерството за правда што овозможи редовно и во континуитет да се одржуваат седниците;

- Продолжи соработка и поддршка на веќе формираните општински совети за превенција на детско престапништво; поголем број од општините во РСМ и понатаму не ја исполниле законската обврска за формирање на општински совети за превенција на детско престапништво;

- Дел од формираните општински совети за превенција на детско престапништво не се функционални;

3. ДС согласно своите надлежности се залага за натамошно унапредување на правната рамка за правда за децата во согласност со меѓународните стандарди во оваа област и активно учествуваше во измени на Законот за правда за децата;

4. ДС и во 2020 година презеде активности за обезбедување податоци и информации преку одржани тематски расправи за актуелни состојби од повеќе области кои го третираат проблемот со превенција од детско престапништво, кои што се одржуваа онлајн со оглед на пандемијата;

5. Врз основа на податоците добиени според индикаторите, Државниот совет ги наведе заклучоците во Резимето од овој Извештај;

6. ДС афирмативно се изјаснува и ги поддржува превентивните активности преземени од страна на надлежните министерства, институции, општинските совети за превенција на детско престапништво и невладиниот сектор, во делот на заштита на децата и семејствата и нивно усогласување со мерките и насоките кои се препорачани во Националната стратегија за превенција на малолетничко престапништво 2010-2020.

9. ПРЕПОРАКИ

Врз основа на донесените заклучоци ДС препорачува:

1. За поефикасна работа на ДС неопходно ќе биде да се обезбедат просторни, материјално-технички и административни услови;
2. Општините во РСМ согласно Законот за правда за децата да ја исполнат законската обврска за:

- формирање на општински совети за превенција на детско престапништво,
- изработка на Годишна програма;
- доставување Извештај за својата работа до Државниот совет и
- обезбедување потребни услови за формирање и непречено функционирање на општинските совети за превенција на детско престапништво.

3. Сите надлежни институции вклучени во системот на правда за децата, во своите годишни програми да реализираат превентивни активности согласно мерките и насоките предвидени во оперативниот план за спроведување на Националната стратегија за превенција на детско престапништво и неговото дополнување.
4. Неопходно е унапредување на системот за прибирање и обработка на податоци во сите надлежни институции вклучени во системот на правда за децата, за што посебно се наметнува потреба од обуки на сите инволвирани органи за начинот на евидентирање на децата жртви.
5. Да се користат законските решенија што ги пропишува Законот за правда за децата од страна на јавните обвинителства и судовите во делот на ресторативната правда и примена на медијацијата, алтернативните мерки и мерките на одвраќање како можност за вонсудско решавање на постапките за деца.
6. Постапување со деца жртви да се одвива само врз основа на Протоколот за работата на меѓусекторските тимови усвоен од Националното координативно тело при МТСП.
7. Измена на ЗПД со цел пропишување постапка за посредување во случај на сторен прекршок.
8. Почитување на правото на детето на бранител во полициска станица и правото на адвокат и бесплатна правна помош во Центарот за социјална работа.
9. Континуирана поддршка на ВПД Тетово и Затворот за деца во Охрид.

10. Потребно е да се зајакне улогата на ЦСР во однос на надлежности, материјално-финансиски и кадровски предуслови за пружање соодветен постпенален третман на деца по излегување од установа.
11. Поголема практична примена на законските решенија од Законот за правда за децата од страна на центрите за социјална работа и примена на посредувањето како можност од листата на мерки за помош и заштита.
12. Потребно е да се подобрат и зајакнат институционалните услови за извршување на дисциплинската мерка - Упатување во Центар за деца во Скопје согласно одредбите од Законот за правда за децата со што ќе се поттикне и нејзиното изрекување од страна на судиите. Неопходно е да се развие мрежа на центри за деца на регионално ниво.
13. Дефинирање на условите што треба да ги исполнува згрижувачкото семејство на дете на кое судот му изрекол воспитна мерка – засилен надзор од згрижувачко семејство.
14. Да се користат законските решенија од страна на судовите во врска со примената на мерката условен отпуст од издржување на казна затвор за деца.
15. Да продолжи трендот за почесто изрекување алтернативни мерки кога судот ќе оцени дека и со нив може да се постигнат целите на казнувањето согласно индивидуалните карактеристики на детето.
16. Да продолжи трендот за упатување на странките на медијација во основните јавни обвинителства.
17. Поддржување на истражувања што ќе имаат за цел подробна анализа на ризик факторите што придонесуваат за значително зголемениот број деца жртви.

Прилози:

ПРИЛОГ 1:
Обработени податоци од собраните индикатори

Во прилог на Извештајот на ДС за 2020 година, прикажани се Индикаторите за следење на имплементација на Законот за правда за децата и на состојбата со детското престапништво во Република Северна Македонија.

ДС од 2014 година користи листа од 32 индикатори, а податоците ги собира од 78 институции во системот на правда за децата и тоа од: 8 Сектори за внатрешни работи, 30 Центри за социјална работа, 26 Основни судови, 12 Основни јавни обвинителства во Република Северна Македонија што постапуваат пред судови со проширена надлежност и едно Основно јавно обвинителство за гонење на кривични дела од организиран криминал и корупција (Види: на крај на овој извештај - Листа на Индикатори).

Овие 32 индикатори по кои се собирани податоците, во годишниот извештај се прикажани преку 24 индикатори поради тоа што за осум индикатори се собираат податоци од сите сектори кои се компарираат и сублимирани во заеднички коментар.

Добиените податоци преку индикаторите, статистички се обработени од страна на ангажиран професионалец - статистичар, направена е квантитативна и квалитативна анализа и истите се прикажани во 29 табели и 15 графикони.

Направена е компарација како по години, така и по институции. Добиените податоци се споредени на 100.000 популација на деца во Република Северна Македонија, која е универзална меѓународна единица за можна споредба со други земји. По извршената проверка во дата базата на Trans Monee (http://www.transmonee.org/databases.php), констатирано е дека нема објавено податоци за 2020 година како би можеле да направиме компарација со состојбата на детското престапништво и во други земји.

Врз основа на анализата изведени се заклучоци во однос на:

- Состојбата со детското престапништво во Република Северна Македонија во 2020 година, односно состојбата со децата во ризик и децата сторители на дејствија што со закон се предвидени како кривични дела и прекршоци;
- Состојбата со децата жртви на дејствија што со закон се предвидени како кривични дела и децата сведоци како и постапување, грижа и заштита од страна на институциите;
- Прикажување на трендови и тенденции на пораст или на намалување споредбено со 2019 година;
- Ефикасноста и ефективноста на институциите во спроведување на Законот за правда за децата, примена на мерките за помош и заштита, на воспитните и алтернативните мерки и примена на санкции;
- Подготвеноста на институциите за собирање на релевантни податоци и користењето на нивните електронски програми за бележење и собирање на податоци за деца.

Индикатор 1: Деца во ризик

1.1. Упатени во Центар за социјална работа

Со овој индикатор се мери бројот на деца во ризик кои биле упатени во центрите за социјална работа од страна на други институции или поединци во 2020 година, на популација од 100.000 деца. Извор на овој податок се 30 центри за социјална работа во Република Северна Македонија.

Табела 1: Деца упатени во центрите за социјална работа, по пол

	Број	**%**
Машки	***1596***	***86%***
Женски	***254***	***14%***
Вкупно	***1850***	***100%***

Од достапните податоци произлегува дека на популација од 100.000, во текот на 2020 година биле упатени 452 деца.

Споредено со претходните години, во 2020 бројот е намален за 9% во однос на 2019 и зголемен за 10% во однос на 2018 година.

.

Графикон 1: Број на деца во ризик упатени во ЦСР, по години

Споредено по пол, кај машките деца бројката во 2020 е намалена за 1% во однос на 2019 и зголемена за 16% во однос на 2018 година.

Кај женските деца, бројот во 2020 е намален за 40% споредено со 2019 и за 19% во однос на 2018 година.

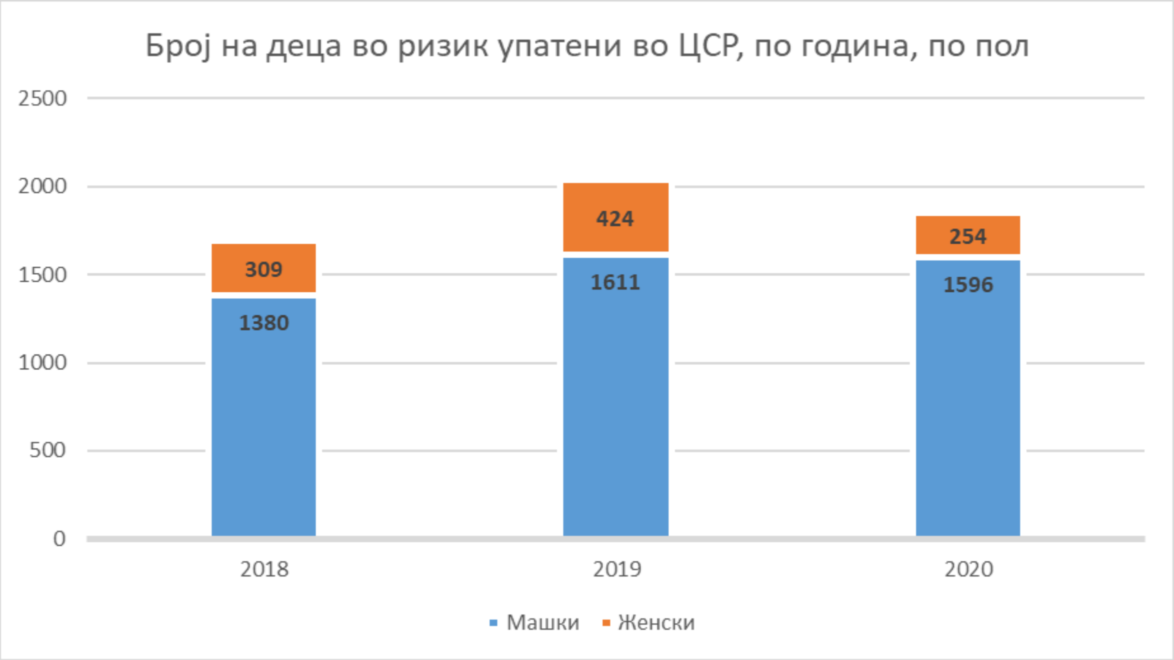

Графикон 2: Број на деца во ризик упатени во ЦСР, по години и пол

Најголем број деца се упатени во ЦСР Струмица (262), ЦСР Велес (235), ЦСР Скопје (222), ЦСР Штип (213) и ЦСР Кавадарци (182).

Најголем број деца од женски пол (37) се упатени во ЦСР Прилеп, а од машки пол (239) се упатени во ЦСР Струмица.

Табела 2: Деца упатени во центрите за социјална работа, по ЦСР и пол

ЦСР	М	Ж	Вк:	ЦСР	М	Ж	Вк:
Кратово	0	1	1	Берово	19	3	22
Валандово	1	1	2	Струга	24	2	26
Демир Хисар	2	0	2	Радовиш	19	11	30
Кичево	1	2	3	Свети Николе	25	6	31
Кочани	3	0	3	Гостивар	36	2	38
Крива Паланка	2	2	4	Охрид	71	5	76
Пробиштип	3	1	4	Прилеп	40	37	77
Делчево	6	0	6	Битола	75	15	90
Крушево	6	0	6	Куманово	82	18	100
Македонски Брод	8	0	8	Тетово	100	26	126
Ресен	8	3	11	Кавадарци	167	15	182
Дебар	12	2	14	Штип	198	15	213
Неготино	8	8	16	Скопје	202	20	222
Виница	19	0	19	Велес	201	34	235
Гевгелија	19	2	21	Струмица	239	23	262

	М	Ж	Вкупно
Вкупно	1596	254	1850

Доколку се направи споредба на број на упатени деца по ЦСР во однос на 2019 година, може да се забележи значително опаѓање на бројот на деца во ризик

во Скопје (од 768 во 2019 на 222 во 2020), поголеми промени не се бележат во Кавадарци, Штип и Велес, а значително зголемување има во ЦСР Струмица – од 61 дете во 2019 бројот се искачил на 262 деца во 2020 година.

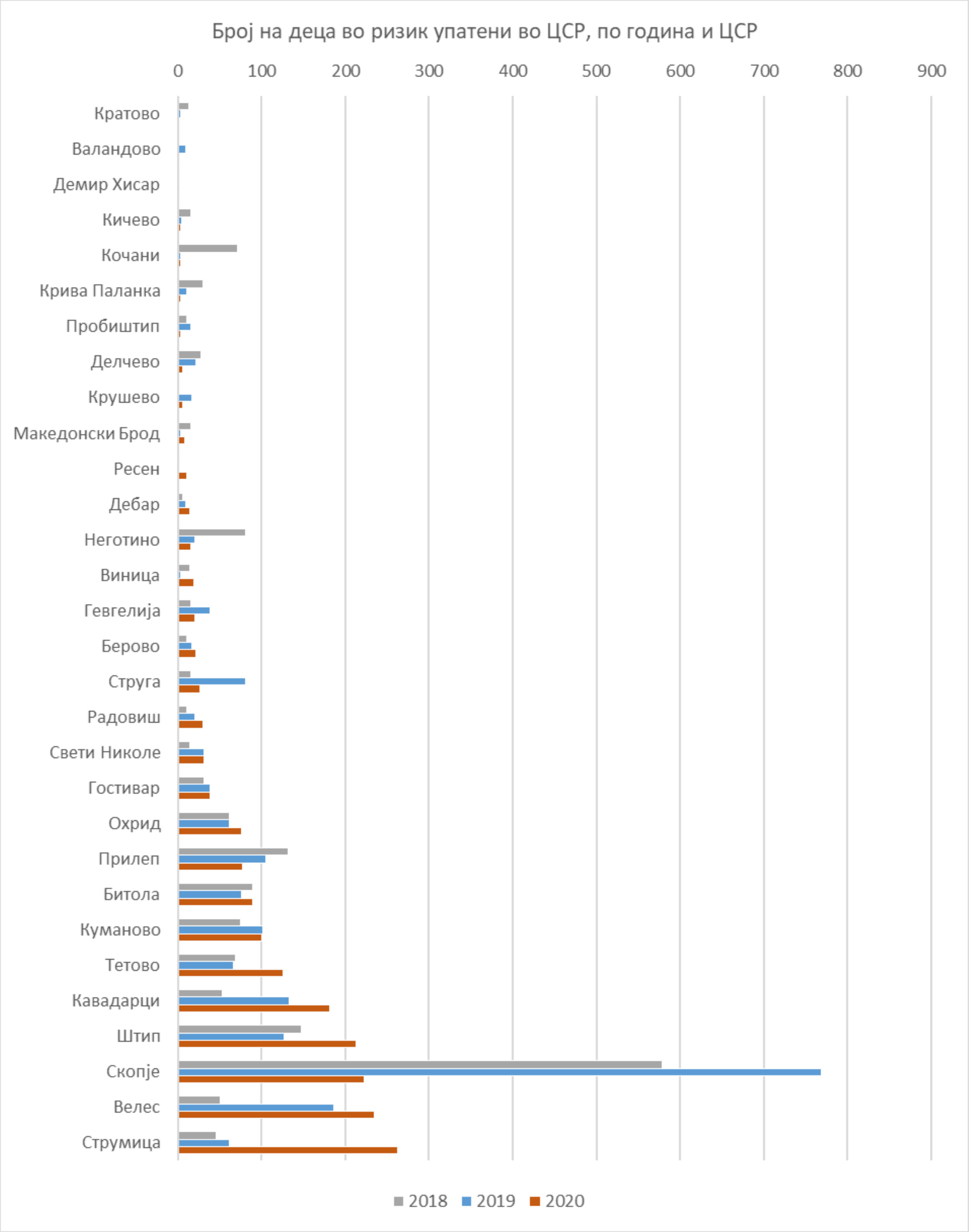

Графикон 3: Број на деца во ризик упатени во ЦСР, по години и ЦСР

Табела 3: Известувања за деца во ризик испратени до ЦСР, по институција

Орган што пратил известување	***Број на известувања***
Оштетен	***0***
Дете	***1***
НВО	***4***
Родител/старател	***20***
Здравство	***30***
Училиште	***91***
ЈО	***443***
Други	***583***
МВР	***684***
Вкупно	***1856***

Од достапните податоци произлегува дека во текот на 2020 година за 1850 деца биле испратени 1856 известувања.

Тоа е намалување од 13% во однос на 2019 кога биле испратени 2141 известувања и зголемување од 10% во однос на 2018 година, кога биле испратени 1689 известувања.

1.2. Известувања од МВР до ЦСР

Вкупен број на известувања од МВР изнесува 544, односно 133 на популација од 100.000.

Оваа бројка е за 39% пониска од од 2019, кога бројот на известувања изнесувал 885 или 216 на 100.000.

Табела 4: Број на известувања од МВР до ЦСР, по пол

	Број	***%***
Машки	***433***	***80***
Женски	***111***	***20***
Вкупно	***544***	***100***

Во однос на полот, соодносот останува неизменет во последните четири години: во 2017 - 79% биле од машки пол, а 21% од женски пол, во 2018 - 80% биле од машки, 20% од женски пол, во 2019 - 81% биле од машки, 19% од женски пол, а во 2020 - 80% се од машки, 20% од женски пол.

.

Табела 5: Број на известувања од МВР до ЦСР, по СВР и пол

	Машки	***Женски***	***Вкупно***
Тетово	***1***	***/***	***1***
Куманово	***4***	***4***	***8***
Охрид	***18***	***7***	***25***
Велес	***24***	***3***	***27***
Штип	***78***	***7***	***85***
Битола	***77***	***22***	***99***
Струмица	***90***	***28***	***118***
Скопје	***141***	***40***	***181***
Вкупно	***433***	***111***	***544***

Најголем број на известувања се испратени од СВР Скопје, 181 известување.

Најмал број е испратен од СВР Тетово – 1, и СВР Куманово – 8 известувања, додека од останатите СВР се испратени помеѓу 25 и 118 известувања.

Разликата во податоците доставени од МВР и ЦСР во 2020 година не отстапува од разликата во 2019. Во 2019 разликата изнесуваше 145, а во 2020 разликата изнесува 140 известувања.

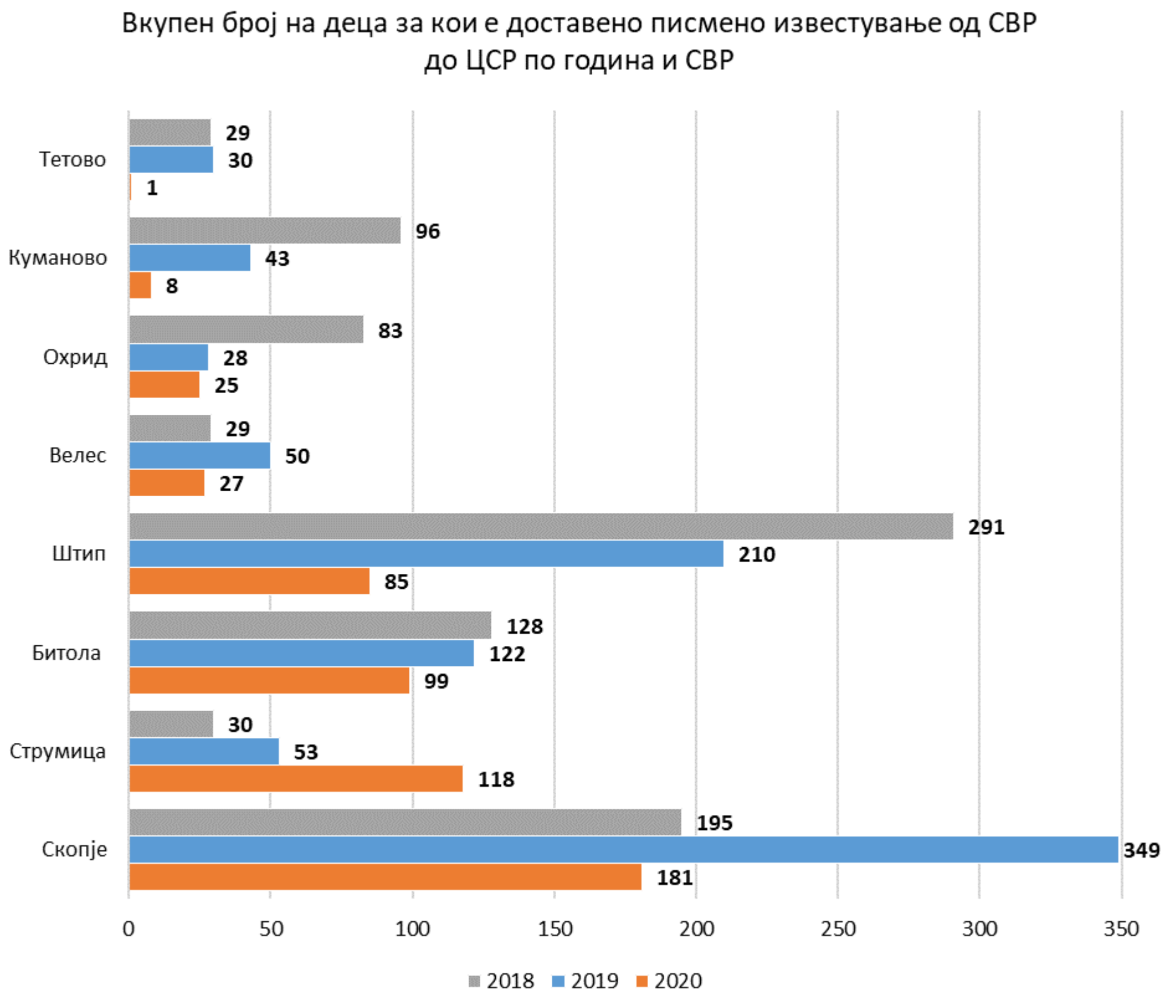

Графикон 4: Вкупен број на деца за кои е доставено писмено известување од СВР до ЦСР, по години и по СВР

Индикатор 2: Деца жртви на кривични дела

Со овој индикатор се мери бројот на деца кои биле жртви на кривични дела евидентирани во институциите во системот на правда за децата за 2020 година на популација од 100.000 деца.

2.1. Евидентирани деца жртви на кривични дела во Центар за социјална работа

Во 12 центри нема евидентирано деца жртви. (Битола, Делчево, Демир Хисар, Кратово, Крива Паланка, Крушево, Македонски Брод, Пробиштип, Радовиш, Ресен, Струга и Штип).

Табела 6: Број на деца жртви идентификувани во ЦСР, по пол

ЦСР	М	Ж	Вк:	ЦСР	М	Ж	Вк:
Битола	0	0	0	Кочани	0	1	1
Делчево	0	0	0	Свети Николе	0	1	1
Демир Хисар	0	0	0	Виница	0	2	2
Кратово	0	0	0	Гостивар	0	2	2
Крива Паланка	0	0	0	Дебар	0	2	2
Крушево	0	0	0	Кавадарци	0	2	2
Македонски Брод	0	0	0	Неготино	0	2	2
Пробиштип	0	0	0	Охрид	1	1	2
Радовиш	0	0	0	Кичево	0	3	3
Ресен	0	0	0	Струмица	0	4	4
Струга	0	0	0	Скопје	5	0	5
Штип	0	0	0	Тетово	1	7	8
Берово	0	1	1	Куманово	6	12	18
Валандово	1	0	1	Прилеп	31	1	32
Гевгелија	0	1	1	Велес	54	10	64

	М	Ж	Вкупно
Вкупно	99	52	151

Вкупен број на евидентирани деца жртви во 2020 е 151, односно 37 деца жртви на 100.000 популација.

Оваа бројка е повеќе од двојно пониска од 2019 кога изнесуваше 339 и не се разликува од 2018, кога беа евидентирани 159 деца жртви.

Од евидентираните 66% се од машки пол, а 34% се од женски пол, и иако вкупниот број евидентирани деца е двојно помал во споредба со 2019 година, се бележи зголеемување на учеството на децата од женски пол од 28% во 2019 на 34.4% во 2020 година.

Најголем број е евидентиран во Велес – 64 деца. Зачудува малиот број евидентирани деца жртви во ЦСР Скопје, каде што во 2019 имало 212 деца жртви, а во 2020 само 5 деца жртви.

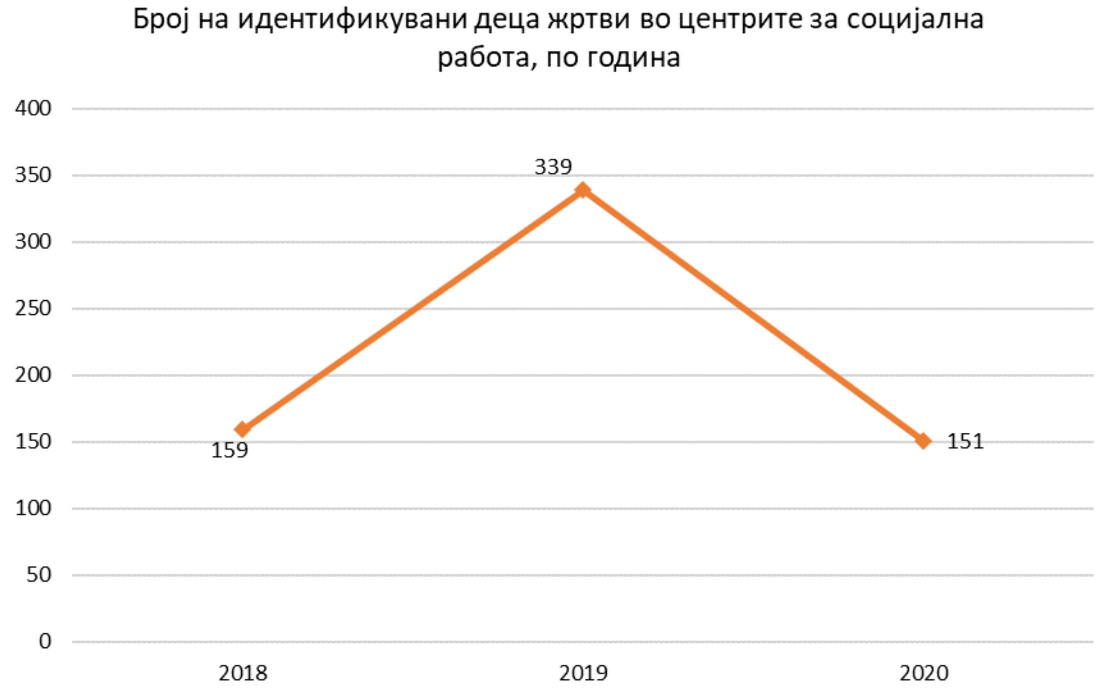

Графикон 5: Број на идентификувани деца жртви во центрите за социјална работа во периодот 2018-2020 година

2.2. Евидентирани деца жртви на кривични дела од МВР

Вкупен број на деца жртви на кривични дела идентификувани од Министерството за внатрешни работи е 327 што претставува 80 деца жртви на популација од 100.000 деца.

Од вкупниот број, 57% се од машки пол, додека 43% се од женски пол.

Табела 7: Број на деца жртви идентификувани од МВР, по СВР и пол

	Машки	Женски	Вкупно
Куманово	3	4	7
Струмица	10	16	26
Охрид	21	7	28
Тетово	13	22	35
Велес	32	18	50
Штип	20	35	55
Скопје	43	19	62
Битола	44	20	64
Вкупно	186	141	327

Бројот на деца жртви во 2020 е за 13% помал од бројот во 2019, и за 34% помал од 2018 година кога како жртви биле евидентирани вкупно 374, односно 498 деца.

Најголем број на деца жртви се идентификувани од СВР Скопје и Битола.

2.3. Идентификувани деца жртви на кривични дела од јавните обвинителства

Бројот на деца жртви идентификувани од ЈО во 2020 година е 601, односно 147 на 100.000 деца.

Бројот на деца жртви во 2020 е за 50% повисок од 2019 од 2018 година кога како жртви биле евидентирани вкупно 403, односно 401 дете.

Поголем број од жртвите, 60% се од машки пол, 40% се од женски пол.

Најголем број деца жртви се идентификувани од страна на ОЈО за гонење на организиран криминал (334).

Табела 8: Број на деца жртви идентификувани од јавните обвинителства, по ОЈО и според пол

ОЈО	М	Ж	Вк:	ОЈО	М	Ж	Вк:
Кавадарци	0	0	0	Кичево	7	5	12
Струга	2	0	2	Кочани	9	5	14
Охрид	3	0	3	Куманово	8	6	14
Гостивар	0	4	4	Радовиш	10	8	18
Велес	3	4	7	Прилеп	13	14	27
Штип	5	2	7	Струмица	30	25	55
Тетово	5	3	8	Скопје	56	28	84
Битола	8	4	12	ОЈО ГОК	/	/	334
	М	Ж	Вкупно				
Вкупно	159[2]	108	601				

Процент на деца жртви идентификувани од Јавни Обвинителства

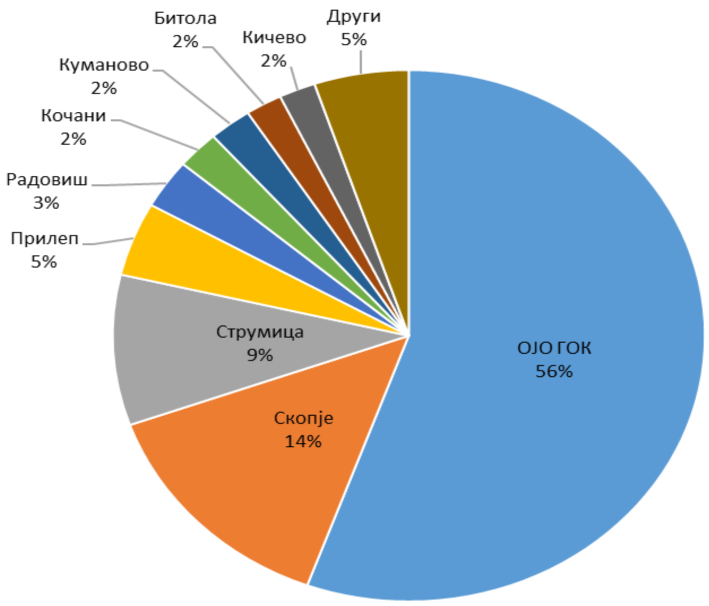

Графикон 6: Деца жртви идентификувани во Јавните обвинителства

[2] Податоците од ОЈО ГОК не се дисагрегирани по пол.

2.4. Идентификувани деца жртви на кривични дела од суд

Во 2020 год. во основните судови во Република Северна Македонија евидентирани се 626 деца жртви на кривични дела, што претставува 153 деца на популација од 100.000.

Од нив, 86% се од машки пол и 14% од женски пол.

ОС Битола, Гостивар, Кочани, и Охрид, немаат идентификувано деца жртви во 2020 година.

Бројот на деца жртви во 2020 година е за 645% повисок од 2019 година, кога биле регистрирани 84 деца жртви, и за 112% повисок од 2018 кога бројот на деца жртви изнесувал 295.

Табела 9: Број на деца жртви идентификувани од основните судови, по ОС и пол

Основен суд	*Машки*	*Женски*	*Вкупно*
ОС Битола	***0***	***0***	***0***
ОС Гевгелија	***0***	***0***	***0***
ОС Гостивар	***0***	***0***	***0***
ОС Кочани	***0***	***0***	***0***
ОС Охрид	***0***	***0***	***0***
ОС Прилеп	***0***	***0***	***0***
ОС Кавадарци	***0***	***1***	***1***
ОС Кичево	***1***	***0***	***1***
ОС Неготино	***1***	***0***	***1***
ОС Ресен	***2***	***0***	***2***
ОС Струга	***7***	***0***	***7***
ОС Куманово	***5***	***3***	***8***
ОС Велес	***11***	***12***	***23***
ОС Штип	***91***	***2***	***93***
Основен кривичен суд Скопјеl	***64***	***47***	***111***
ОС Струмица	***121***	***9***	***130***
ОС Тетово	***236***	***13***	***249***
Вкупно	***539***	***87***	***626***

Со цел да се добие споредбена претстава за бројот на идентификувани деца жртви по институции и по пол во текот на 2019 и на 2020 година, податоците графички се прикажани подолу:

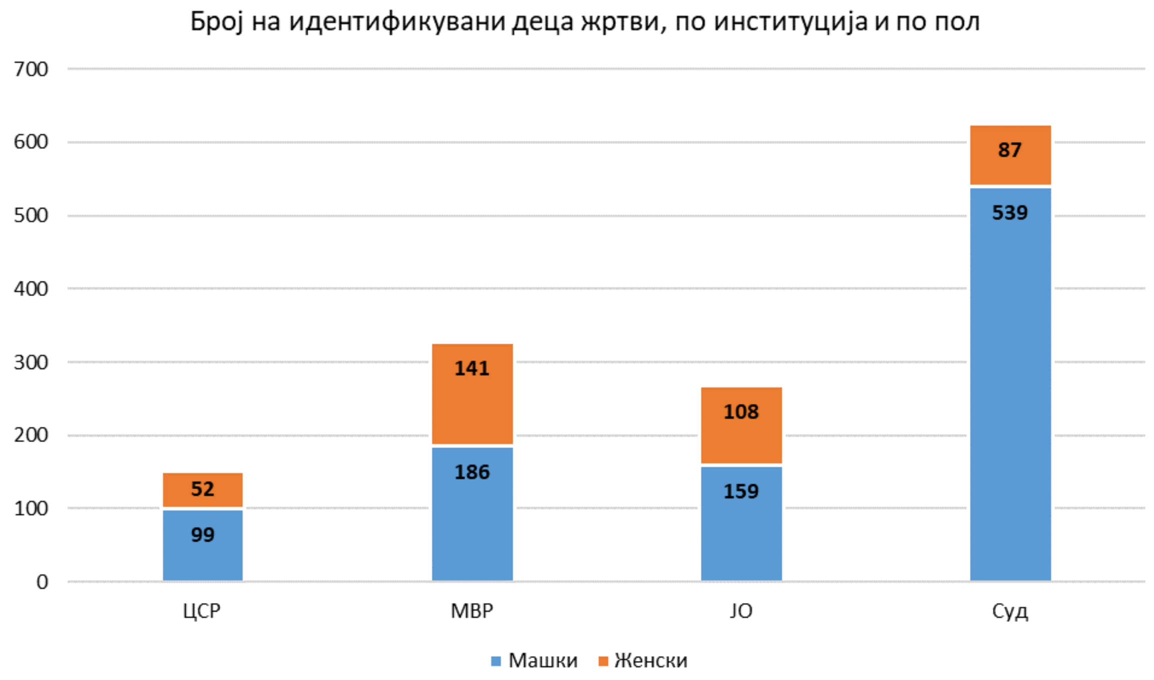

Графикон 7: Број на деца жртви по институции и пол – 2020 година

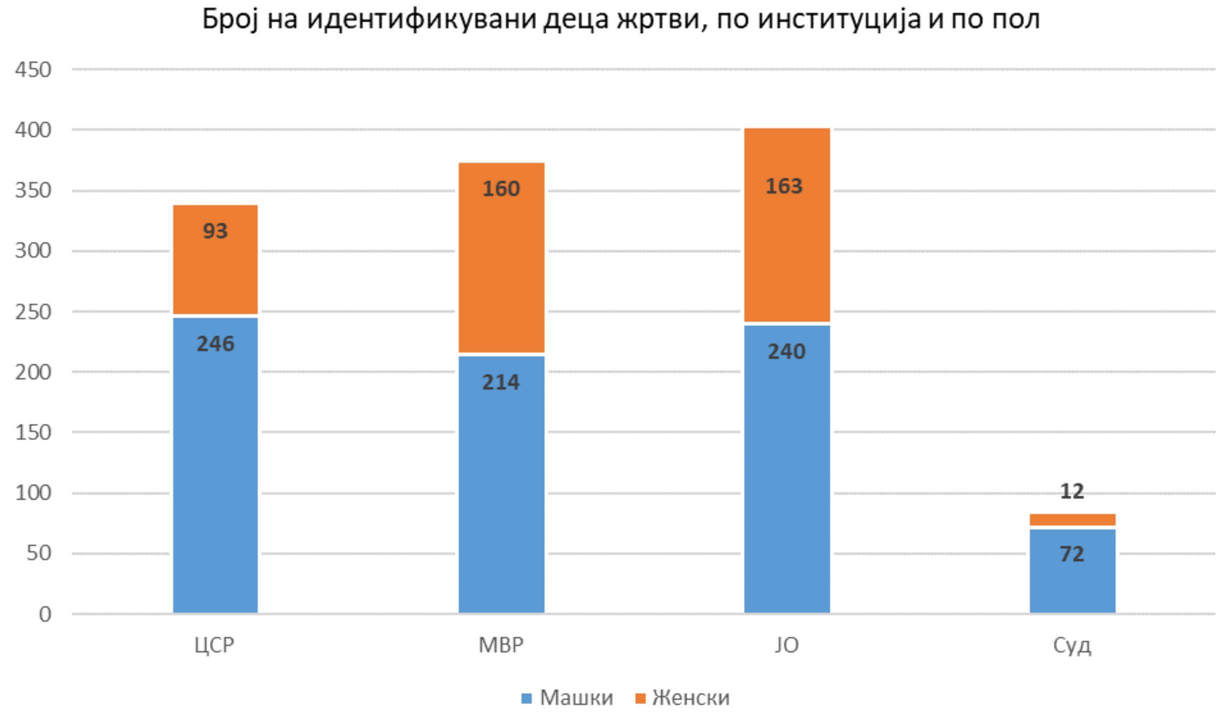

Графикон 8: Број на деца жртви по институции и пол – 2019 година

Ако се направи споредба на податоците прикажании на Графконот 7 (за 2020 година) и Графиконот 8 (за 2019 година) веднаш се забележуваат големи разлики во однос на идентфикуваните деца жртви во различните органи.

Во 2019 година најмал број деца жртви беа кај судовите, а најголем кај јавните обвиинители, при што во 2020 година се забележува обратен тренд што се должи на фактот што за постапките за кои минатата година постапувале јавните

обвинители, оваа извештајна година за случаите во кои биле инволвирани децата жртви се водела судска постапка и тие се јавуваат како индикатор во бројот на деца жртви пред судовите.

И во 2019 и оваа година приближен е соодносот помеѓу идентификуваните деца жртви од страна на МВР и на јавното обвинителство.

Во однос на ЦСР се забележува драстично намалување на бројот на деца жртви, што во еден дел може да се должи на фактот што во 2020 година, како година на пандемија, биле намалени случаите каде што децата биле жртви, но треба да се обрне внимание на начинот на евидентирање и известување за деца жртви.

Индикатор 3: Деца во судир со законот

Со овој индикатор се мери број на деца кои биле повикани во полициска станица на вкупна популација на деца заради добивање информации, а за кои постојат основи на сомнение дека сториле дејствија кои со закон се предвидени како кривично дела.

Вкупен број на деца повикани во полициска станица во 2020 година изнесува 875. Од нив, 485 деца се во својство на пријавени, што претставува 118 деца на популација од 100.000.

Освен пријавените, во полициска станица се повикани и 230 деца во својство на сведок и 104 деца жртви.

Споредено со 2019 година, кога вкупно 1367 деца биле повикани, во 2020 година бројката е намалена за 492 деца или за 36%.

Во 2018, 1264 деца биле повикани во полициска станица, што значи дека во 2020 бројката на повикани деца е намалена за 389 деца или за 31%.

Табела 10: Број на деца повикани во ПС
заради собирање на информации од страна на МВР

	Сведоци			Оштетени			Пријавени			Вкупно		
	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:
Струмица	8	3	11	2	/	2	9	/	9	19	3	22
Куманово	11	7	18	3	4	7	12	1	13	26	12	38
Битола	28	4	32	7	6	13	15	/	15	50	10	60
Велес	4	1	5	5	5	1/	39	8	47	48	14	62
Штип	4	/	4	3	/	3	54	4	58	61	4	65
Охрид	23	2	25	12	6	18	24	7	31	59	15	74
Тетово	48	7	55	1	8	9	13	1	14	62	16	78
Скопје	76	4	8/	31	11	42	267	31	298	374	46	420
Вкупно	202	28	230	64	40	104	433	52	485	745	130	875

Од вкупниот број, 745 деца или 85% се од машки пол, додека 130 или 15% од женски. Половата структура е различна кај различните категории деца.

Процент на женски деца е највисок кај оштетени (38%) а најнизок кај пријавени (11%).

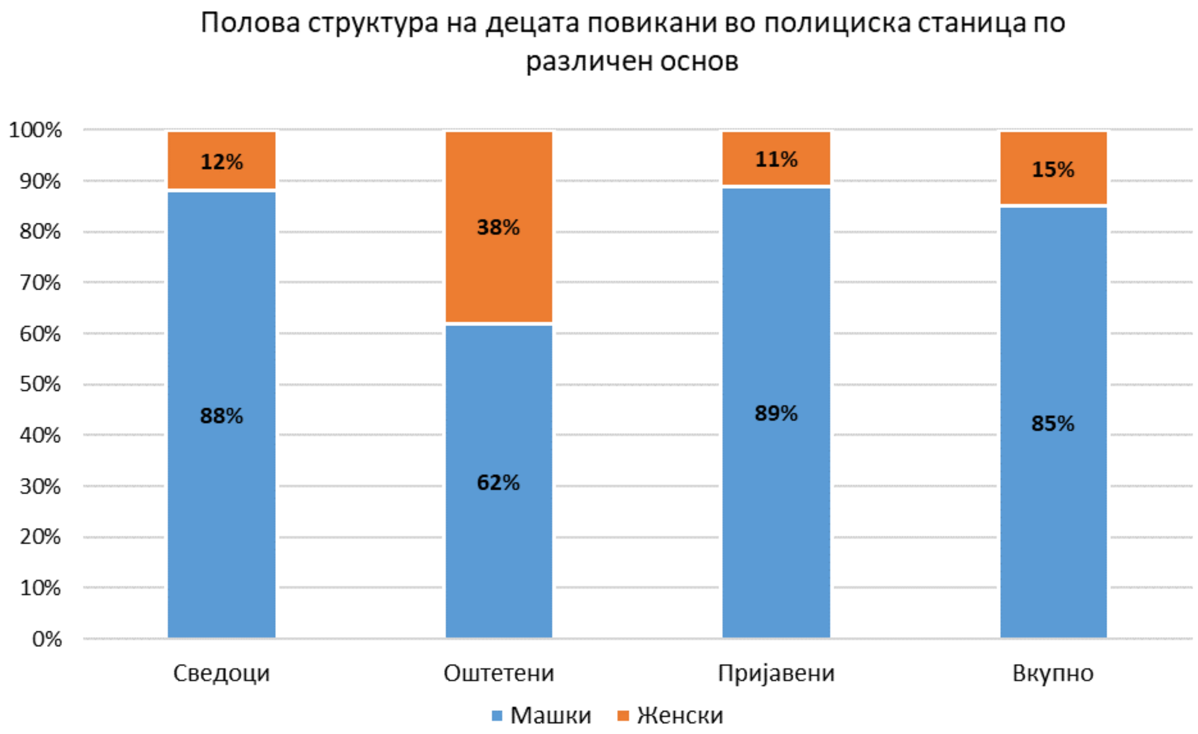

Графикон 9: Полова структура на децата повикани во полициска станица по различен основ

Индикатор 4: Прекршочни постапки и прекршочни санкции спрема деца

Овој индикатор го мери бројот на деца за кои се поднесени барања за поведување прекршочна постапка од страна на МВР, изречени прекршочни санкции од страна на судовите и бројот на доставени наоди и мислења од страна на центрите за социјална работа.

4.1. Министерство за внатрешни работи

Вкупниот број на деца кои во 2020 извршиле прекршок е 749 (183 на 100.000 деца). Оваа бројка е за 35% пониска од 2019, кога изнесуваше 1156 и за 12% пониска од 2018 кога била 887.

Најголем број прекршоци е извршен во Велес (295).

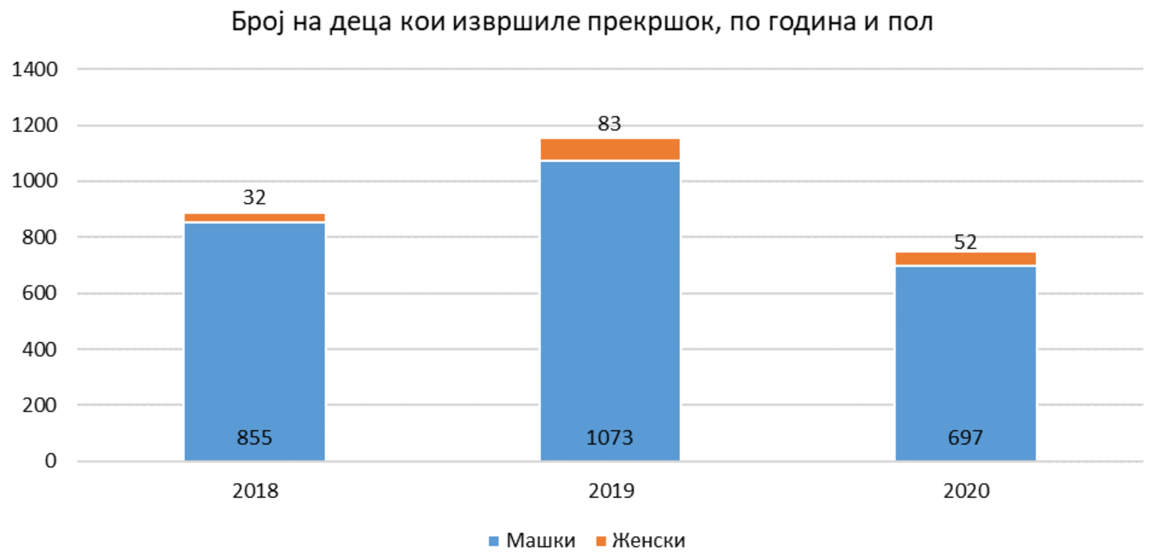

Графикон 10: Број на деца кои извршиле прекршок, по година и пол

Поголем дел од извршителите – 697 деца или 93% се машки деца, додека 52 деца или 7% се од женски пол.

Табела 11: Број на деца кои извршиле прекршок, по СВР и пол

	Машки	Женски	Вкупно
Струмица	0	0	0
Охрид	19	2	21
Куманово	18	3	21
Штип	30	1	31
Битола	31	3	34
Тетово	131	7	138
Скопје	200	9	209
Велес	268	27	295
Вкупно	697	52	749

Во однос на возраста, 225 деца или 30% се помлади од 16 години. Процентот на помлади малолетнци меѓу извршителите на прекршоци е највисок во Битола (44%) а најнизок во Охрид (10%) и Штип (6%).

Споредено со 2019 година, се бележи зголемено на учеството на деца помлади од 16 години (од 25% во 2010 на 30% во 2020 година).

Во Велес се зголемени случаите во 2020 во однос на 2019 (од 143 на 295 случаи), а во Тетово, обратно, се бележи намален број на случаи (од 326 во 2019 на 138 во 2020 година).

Табела 12: Број на деца кои извршиле прекршок, по СВР и возраст

	Под 16 години	Од 16 до 18 години	Вкупно
Струмица	0	0	0
Охрид	2	19	21

Куманово	**7**	**14**	**21**
Штип	**2**	**29**	**31**
Битола	**15**	**19**	**34**
Тетово	**44**	**94**	**138**
Скопје	**53**	**156**	**209**
Велес	**102**	**193**	**295**
Вкупно	**225(30%)**	**524 (70%)**	**749**

Постапка за посредување е успешно завршена кај 57 деца (36 кај деца до 16 години и 21 кај деца од 16 до 18 години) што претставува 8% од вкупниот број на деца кои извршиле прекршок. За останатите 692 деца поднесено е барање за поведување прекршочна постапка.

Табела 13: Број на деца за кои е поведена постапка за посредување и кај кои е успешно завршена

	Поднесено барање за ПП [3] до 16 години			Постапка на посредување до 16 години / успешна			Поднесени барање за ПП од 16 до 18 години			Постапка на посредување од 16 до 18 години/ успешна			Вкупно
	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:	
Струмица	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Охрид	1	1	2	0	0	0	18	1	19	0	0	0	21
Куманово	5	2	7	0	0	0	13	1	14	0	0	0	21
Штип	0	0	0	2	0	2	27	1	28	1	0	1	31
Битола	0	0	0	15	0	15	0	0	0	16	3	19	34
Тетово	31	4	35	9	0	9	90	3	93	1	0	1	138
Скопје	39	4	43	9	1	10	152	4	156	0	0	0	209
Велес	96	6	102	0	0	0	172	21	193	0	0	0	295
Вкупно	172	17	189	35	1	36	472	31	503	18	3	21	749

4.2. Центри за социјална работа

Во 2020 година судовите побарале од центрите за социјална работа мислење за 697 деца спрема кои е поведена прекршочна постапка, од кои 654 за машки, а 43 за деца од женски пол, односно од вкупниот број 94% се деца од машки пол. Најголем број на прекршочни постапки има во Центарот за социјална работа во Велес, спрема 142 деца, во Скопје и Куманово, по 89 деца.

Бројот во 2020 е за 30% понизок од 2019 (1002) и за 18% понизок од 2018 (850).

Табела 14: Број на деца за кои судот побарал мислење од ЦСР, по пол

ЦСР	М	Ж	Вк:	ЦСР	М	Ж	Вк:
Битола	**0**	**0**	**0**	**Македонски Брод**	**8**	**0**	**8**
Кратово	**0**	**0**	**0**	**Берово**	**9**	**0**	**9**

[3] ПП - прекршочна постапка

Крива Паланка	0	0	0	Гевгелија	8	1	9
Крушево	0	0	0	Радовиш	10	0	10
Прилеп	0	0	0	Свети Николе	11	0	11
Демир Хисар	1	0	1	Охрид	19	0	19
Пробиштип	1	0	1	Струга	22	0	22
Валандово	1	0	1	Штип	20	2	22
Делчево	2	0	2	Кочани	31	3	34
Струмица	2	2	4	Неготино	53	2	55
Кичево	3	0	3	Тетово	57	3	60
Ресен	4	0	4	Кавадарци	80	4	84
Дебар	5	0	5	Скопје	79	10	89
Виница	6	0	6	Куманово	86	3	89
Гостивар	6	1	7	Велес	130	12	142

	М	Ж	Вкупно
Вкупно	654	43	697

4.3. Суд

Вкупен број на деца на кои во 2020 им се изречени пркршочни санкции е 1332, од нив 1269 (95%) се машки и 63 (5%) женски.

Оваа бројка е за 37% повисока од 2019 кога беа изречени прекршочни санкции на 972 деца и за 33% повисока од 2018 кога санкции се изречени на 1005 деца.

Најголем број прекршочни санкции се изречени од судот во Скопје (652) и Тетово (201). Во судот во Кичево, Неготино, Прилеп, Ресен, Струга и Струмица не се изречени прекршочни санкции.

Табела 15: Број на деца за кои судот изрекол прекршочни санкции, по ОС и пол

Основен суд	М	Ж	Вк:	Основен суд	М	Ж	Вк:
ОС Кичево	0	0	0	ОС Охрид	8	0	8
ОС Неготино	0	0	0	ОС Кочани	10	0	10
ОС Прилеп	0	0	0	ОС Штип	31	0	31
ОС Ресен	0	0	0	ОС Куманово	53	2	55
ОС Струга	0	0	0	ОС Гостивар	86	4	90
ОС Струмица	0	0	0	ОС Кавадарци	91	6	97
ОС Гевгелија	5	0	5	ОС Велес	158	17	175
ОС Битола	8	0	8	ОС Тетово	189	12	201
				Основен кривичен суд Скопје	630	22	652

	М	Ж	Вкупно
Вкупно	1269	63	1332

На графиконот подолу претставени се споредбени податоци за периодот 2018-2020 година со цел добивање претстава за трендот на деца сторители наспрти изречените санкции за прекршоците.

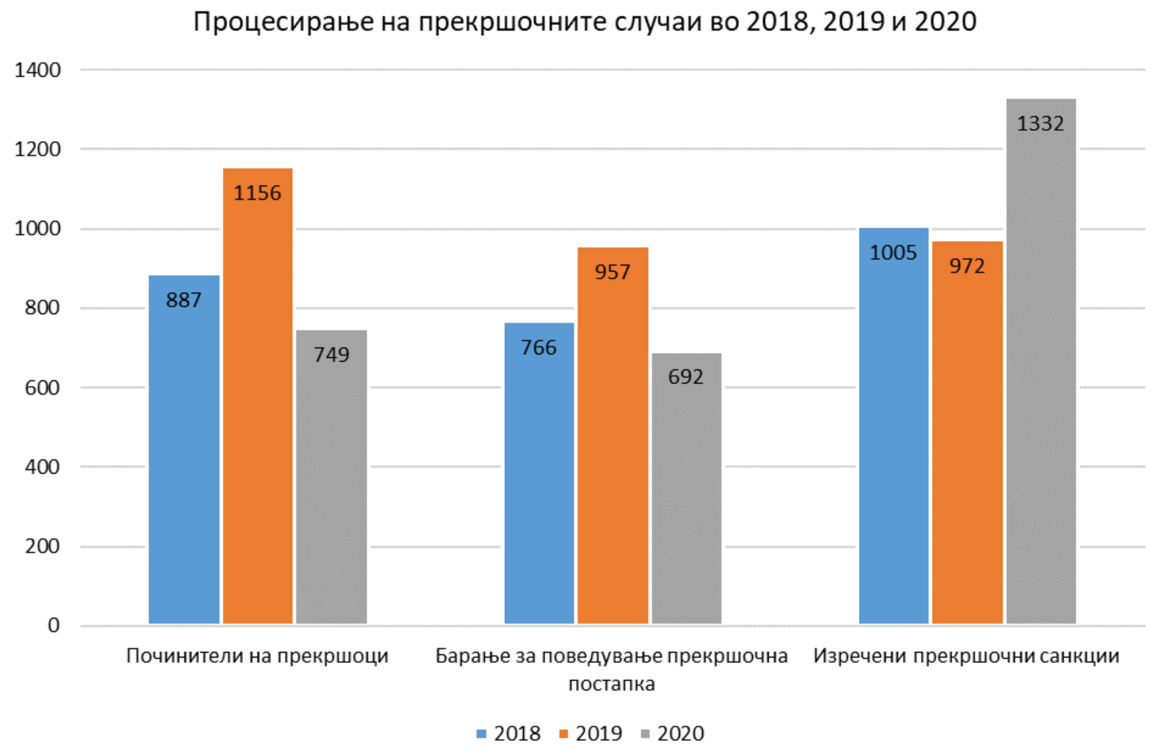

Графикон 11: Процесирање на прекршочни случаи во 2018, 2019 и 2020 година

Индикатор 5: Посебни простории за водење на разговор во ПС

Од вкупно 875 деца повикани во полициска станица, разговор во посебна просторија е воден со 36 деца, односно со 4% од повиканите деца.

Најголем број е во Штип – 18 деца, додека во Битола, Куманово, Охрид и Струмица со ниту едно дете не е разговарано во посебна просторија.

Споредено со 2019, кога имаше 97 дете, бројката е пониска за 61 дете или за 63%. Во 2018, разговор во посебна просторија е воден со 121 дете.

Табела 16: Број на деца со кои е воден разговор во посебни простории, по СВР и пол

	Машки	Женски	Вкупно
Битола	0	0	0
Куманово	0	0	0
Охрид	0	0	0
Струмица	0	0	0
Скопје	0	2	2
Велес	0	6	6
Тетово	2	8	10
Штип	9	9	18
Вкупно	11	25	36

Половата структура на децата со кои е разговарано не ја одразува структурата на децата кои се повикани во полициска станица.

Во бројот на повикани деца машките учествуваат со 85%, додека кај децата со кои е разговарано во посебна просторија позастапени се женските деца со 69%.

Графикон 12: Број на деца повиканиво ПС и деца со кои се разговарало во посебни простории, по пол

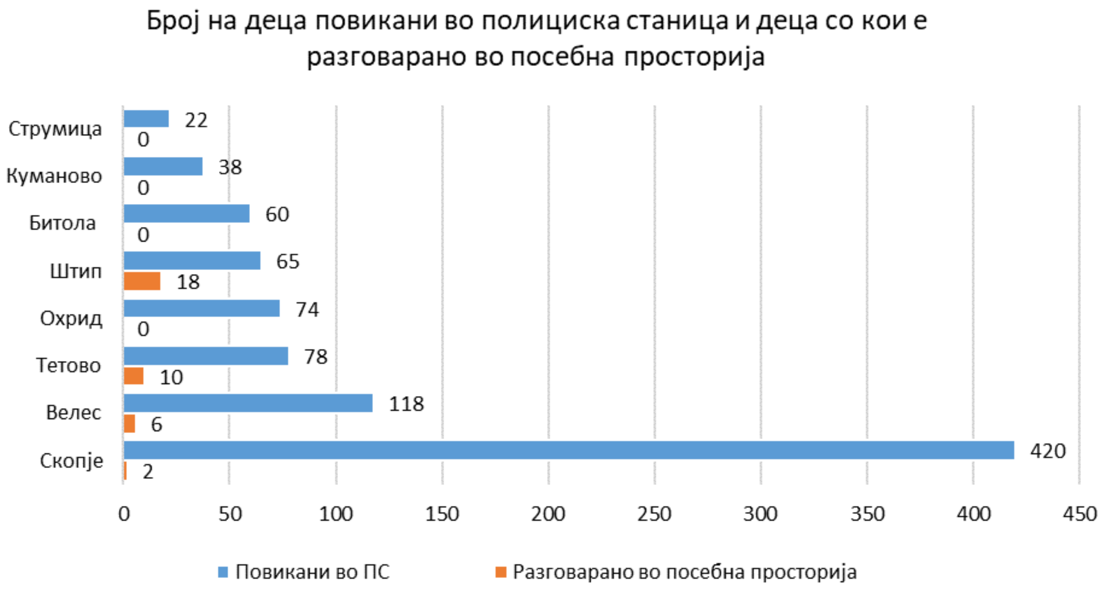

Графикон 13: Број на деца повикани во ПС и деца со кои се разговарало во посебни простории, според СВР

Индикатор 6: Задржани деца во полициска станица

Со овој индикатор се мери процентот на деца кои биле задржани во полициска станица, во однос на вкупниот број повикани деца во 2019 година

Од вкупно повикани 875 деца, во полициска станица биле задржани 62, односно 7% од повиканите.

Процентот на задржани деца е највисок во Тетово, каде се задржани 30% од повиканите деца.

Во останатите градови, процентот на задржани деца се движи од 0% до 11%.

Во однос на полот, 90% од задржаните деца се од машки и 10% од женски пол.

Табела 17: Број на деца задржани во полициска станица, по СВР пол

	Машки	Женски	Вкупно
Струмица	***0***	***0***	***0***
Битола	***0***	***0***	***0***
Штип	***2***	***0***	***2***
Велес	***4***	***0***	***4***
Куманово	***4***	***0***	***4***
Охрид	***8***	***0***	***8***
Скопје	***20***	***0***	***20***
Тетово	***18***	***6***	***24***
Вкупно	***56***	***6***	***62***

Бројот на задржани деца во 2020 е за 11% повисок од 2019, кога биле задржани 56 деца и за 37% понизок од 2018 година кога бројот на задржани бил 98.

Индикатор 7: Деца во ризик кон кои се применети мерки на помош и заштита во Центар за социјална работа

Со овој индикатор се мери процентот на децата во ризик кои во центарот добиле услуги, односно се примениле мерки за помош и заштита во 2019 година, споредбено со сите деца во ризик кои се упатени во ЦСР. Податоците се собрани од сите 30 центри за социјална работа во Република Северна Македонија.

Од вкупно 1850 деца во ризик евидентирани во центрите за социјална работа, во 2020 година мерки за помош и заштита биле применети кон 779 деца односно кон 42% од децата во ризик. Од нив 82% се деца од машки пол, а 18% се од женски пол.

Споредено со претходните години, процентот на децата во ризик кон кои биле применети мерки за помош и заштита во 2020 е за 39 процентни поени понизок во однос на 2019 кога изнесуваше 81% и за 11 процентни поени понизок од 2018 кога изнесуваше 53%

Табела 18: Број на деца во ризик кон кои се применети мерки на помош и заштита, по ЦСР и пол

ЦСР	М	Ж	Вк:	ЦСР	М	Ж	Вк:
Дебар	0	0	0	Македонски Брод	8	0	8
Кратово	0	0	0	Струга	8	1	9
Крива Паланка	0	0	0	Неготино	5	5	10
Ресен	0	0	0	Кавадарци	15	1	16
Пробиштип	0	1	1	Гевгелија	16	2	18
Валандово	1	1	2	Тетово	11	7	18
Делчево	2	0	2	Битола	22	7	29
Демир Хисар	2	0	2	Радовиш	19	11	30
Кочани	2	0	2	Свети Николе	25	6	31
Виница	1	2	3	Гостивар	36	2	38
Кичево	0	3	3	Прилеп	31	17	48
Берово	1	4	5	Штип	73	2	75
Струмица	4	1	5	Скопје	81	15	96
Крушево	6	0	6	Куманово	69	29	98
Охрид	4	2	6	Велес	193	25	218

	М	Ж	Вкупно
Вкупно	635	144	779

Индикатор 8: Применети мерки на помош и заштита на деца во ризик во Центар за социјална работа

Со овој индикатор се мери бројот на мерки за помош и заштита во период од една година, споредбено со вкупниот број на деца во ризик кон кои се примениле. Споредбата со индикаторот број 7 може да ни покаже колку мерки во просек се применуваат на едно дете.

Кон вкупно 1850 деца во ризик, во 2020 година биле применети 1287 мерки, односно по 0,70 мерки по дете. Ова е намалување во однос на 2019 и 2018 година кога биле применети по 3,09 односно 3,82 мерки по дете.

Во однос на пол, кон децата од женски пол се применети во просек по 1,04 мерки, додека кон машките деца по 0,64 мерки.

Табела 19: Број на применети мерки на помоши заштита, по ЦСР и пол

	Машки			Женски			Вкупно		
	Број на деца во ризик	Број на применети мерки	Број на мерки по дете	Број на деца во ризик	Број на применети мерки	Број на мерки по дете	Број на деца во ризик	Број на применети мерки	Број на мерки по дете
Кратово	0	0	/	1	0	0,00	1	0	0,00
Крива Паланка	2	0	0,00	2	0	0,00	4	0	0,00
Ресен	8	0	0,00	3	0	0,00	11	0	0,00
Струмица	239	4	0,02	23	1	0,04	262	5	0,02
Штип	198	10	0,05	15	5	0,33	213	15	0,07

Кавадарци	*167*	*15*	*0,09*	*15*	*1*	*0,07*	*182*	*16*	*0,09*
Радовиш	*19*	*0*	*0,00*	*11*	*4*	*0,36*	*30*	*4*	*0,13*
Охрид	*71*	*12*	*0,17*	*5*	*3*	*0,60*	*76*	*15*	*0,20*
Пробиштип	*3*	*0*	*0,00*	*1*	*1*	*1,00*	*4*	*1*	*0,25*
Гевгелија	*19*	*4*	*0,21*	*2*	*2*	*1,00*	*21*	*6*	*0,29*
Делчево	*6*	*2*	*0,33*	*0*	*0*	*/*	*6*	*2*	*0,33*
Струга	*24*	*8*	*0,33*	*2*	*1*	*0,50*	*26*	*9*	*0,35*
Прилеп	*40*	*23*	*0,58*	*37*	*10*	*0,27*	*77*	*33*	*0,43*
Скопје	*202*	*81*	*0,40*	*20*	*15*	*0,75*	*222*	*96*	*0,43*
Виница	*19*	*3*	*0,16*	*0*	*6*	*/*	*19*	*9*	*0,47*
Тетово	*100*	*57*	*0,57*	*26*	*19*	*0,73*	*126*	*76*	*0,60*
Неготино	*8*	*5*	*0,63*	*8*	*5*	*0,63*	*16*	*10*	*0,63*
Валандово	*1*	*1*	*1,00*	*1*	*1*	*1,00*	*2*	*2*	*1,00*
Дебар	*12*	*12*	*1,00*	*2*	*2*	*1,00*	*14*	*14*	*1,00*
Кичево	*1*	*0*	*0,00*	*2*	*3*	*1,50*	*3*	*3*	*1,00*
Крушево	*6*	*6*	*1,00*	*0*	*0*	*/*	*6*	*6*	*1,00*
Македонски Брод	*8*	*8*	*1,00*	*0*	*0*	*/*	*8*	*8*	*1,00*
Битола	*75*	*72*	*0,96*	*15*	*24*	*1,60*	*90*	*96*	*1,07*
Берово	*19*	*5*	*0,26*	*3*	*20*	*6,67*	*22*	*25*	*1,14*
Гостивар	*36*	*43*	*1,19*	*2*	*6*	*3,00*	*38*	*49*	*1,29*
Велес	*201*	*278*	*1,38*	*34*	*89*	*2,62*	*235*	*367*	*1,56*
Кочани	*3*	*5*	*1,67*	*0*	*0*	*/*	*3*	*5*	*1,67*
Куманово	*82*	*211*	*2,57*	*18*	*30*	*1,67*	*100*	*241*	*2,41*
Демир Хисар	*2*	*10*	*5,00*	*0*	*0*	*/*	*2*	*10*	*5,00*
Свети Николе	*25*	*149*	*5,96*	*6*	*15*	*2,50*	*31*	*164*	*5,29*
Вкупно	*1596*	*1024*	*0,64*	*254*	*263*	*1,04*	*1850*	*1287*	*0,70*

Индикатор 9: Остварено право на детето на бранител во МВР и бесплатна правна помош на детето за присуство на адвокат во ЦСР

Со овој индикатор се мери процентот на деца кои биле повикани во полициска станица заради добивање на информации, а за кои бил присутен бранител при водењето на разговорот.

9.1. Министерство за внатрешни работи

Од вкупниот број на деца (875) по било кој основ повикани во полициска станица, право на бранител оствариле 58% односно 504 деца.

Најнизок процент на деца со бранител имало во Битола, 0% и Штип, 1,5% додека највисок бил во Струмица (150%).

Во однос на полот, бранител имале 466 или 63% деца од машки пол и 38 или 29% деца од женски пол.

Табела 20: Број и процент на деца кои оствариле право на бранител во ПС, по СВР и по пол

	Деца повикани во пполициска станица			**Деца кои оствариле право на бранител во полициска станица**			**%**
	Машки	**Женски**	**Вкупно**	**Машки**	**Женски**	**Вкупно**	
Битола	***50***	***10***	***60***	***/***	***/***	***/***	***/***
Штип	***61***	***4***	***65***	***1***	***0***	***1***	***1,5%***
Куманово	***26***	***12***	***38***	***7***	***3***	***10***	***26,3%***
Велес	***94***	***24***	***118***	***36***	***11***	***47***	***39,8%***
Охрид	***59***	***15***	***74***	***42***	***3***	***45***	***60,8%***
Скопје	***374***	***46***	***420***	***293***	***9***	***302***	***71,9%***
Тетово	***62***	***16***	***78***	***58***	***8***	***66***	***84,6%***
Струмица	***19***	***3***	***22***	***29***	***4***	***33***	***150,0%***
Вкупно	***745***	***130***	***875***	***466***	***38***	***504***	***57,60%***

Во 2019 година 52% од деца повикани во полициска станица оствариле право на бранител, додека во 2018 година тоа право го оствариле 36% од децата.

Графикон 14: Деца кои оствариле право на бранител во ПС

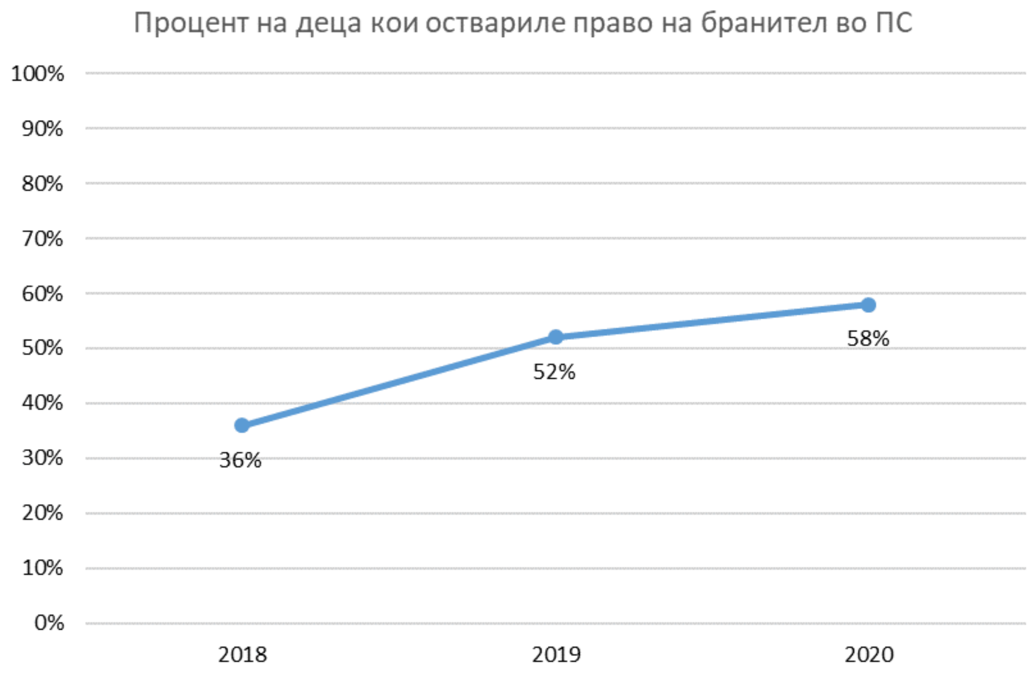

9.2. Центри за социјална работа

Во 2020 година, 11 деца оствариле право на адвокат во ЦСР, 8 од нив во Тетово, две во Виница и едно во Гостивар. Ова право го оствариле 4 деца на возраст под 14 години и 7 деца постари од 14 години.

Вкупно 20 деца оствариле право на бесплатна правна помош, 10 во Велес, 6 во Струмица, 3 во Тетово и едно дете во Гостивар.

Табела 21: Деца кои оствариле право на адвокат и на бесплатна правна помош, по ЦСР каде што оствариле вакво право и по возраст

	Број на деца кои во ЦСР оствариле право на присуство на адвокат			Број на деца кои во ЦСР оствариле право на бесплатна правна помош		
	До 14 год.	Над 14 год.	Вкупно	До 14 год.	Над 14 год.	Вкупно
Гостивар	*1*	*0*	*1*	*1*	*0*	*1*
Струмица	*0*	*0*	*0*	*2*	*4*	*6*
Велес	*0*	*0*	*0*	*8*	*2*	*10*
Тетово	*3*	*5*	*8*	*1*	*2*	*3*
Вкупно	*4*	*7*	*11*	*12*	*8*	*20*

Во 2019 година, 20 деца оствариле право на адвокат во ЦСР, а 7 деца оствариле право на бесплатна правна помош.

Во 2018 година, право на адвокат оствариле 22 деца, додека 6 деца оствариле право на бесплатна правна помош.

Индикатор 10: Деца во ризик вклучени во постапка за посредување во ЦСР

Со овој индикатор се мери процентот на деца во ризик спрема кои центарот спровел постапка за посредување со бројот на деца во ризик упатени во ЦСР во 2018 година.

10.1. Центри за социјална работа

Во 2020 година, посредувањето е применето кај 8 деца во ризик, што претставува 0,4% од вкупниот број на деца во ризик (1850). Посредувањето е успешно спроведено кај 7 од децата кај кои е применето.

Во 2019 година, посредувањето било применето кај 34, и успешно спроведено кај 31 дете.

Во 2020 година, постапката е применета во три центри за социјална работа, Пробиштип, Скопје и Струмица. Најголем број на деца биле опфатени во центарот во Скопје (5).

Табела 22: Број на деца спрема кои е спроведена постапка на посредување

	Број на деца во ризик	Деца во ризик спрема кои ЦСР спровел постапка на посредување		
		Постигната спогодба	Не е постигната спогодба	Вкупно
Кратово	*1*	*0*	*0*	*0*
Валандово	*2*	*0*	*0*	*0*
Демир Хисар	*2*	*0*	*0*	*0*
Кичево	*3*	*0*	*0*	*0*
Кочани	*3*	*0*	*0*	*0*
Крива	*4*	*0*	*0*	*0*

Паланка				
Пробиштип	***4***	***1***	***0***	***1***
Делчево	***6***	***0***	***0***	***0***
Крушево	***6***	***0***	***0***	***0***
Македонски Брод	***8***	***0***	***0***	***0***
Ресен	***11***	***0***	***0***	***0***
Дебар	***14***	***0***	***0***	***0***
Неготино	***16***	***0***	***0***	***0***
Виница	***19***	***0***	***0***	***0***
Гевгелија	***21***	***0***	***0***	***0***
Берово	***22***	***0***	***0***	***0***
Струга	***26***	***0***	***0***	***0***
Радовиш	***30***	***0***	***0***	***0***
Свети Николе	***31***	***0***	***0***	***0***
Гостивар	***38***	***0***	***0***	***0***
Охрид	***76***	***0***	***0***	***0***
Прилеп	***77***	***0***	***0***	***0***
Битола	***90***	***0***	***0***	***0***
Куманово	***100***	***0***	***0***	***0***
Тетово	***126***	***0***	***0***	***0***
Кавадарци	***182***	***0***	***0***	***0***
Штип	***213***	***0***	***0***	***0***
Скопје	***222***	***5***	***0***	***5***
Велес	***235***	***0***	***0***	***0***
Струмица	***262***	***1***	***1***	***2***
Вкупно	***1850***	***7***	***1***	***8***

Индикатор 11: Помош на деца од страна на ЦСР по излегување од установа

Со овој индикатор се мери бројот на деца кои по запирање од извршување на заводската мерка – Упатување во воспитна установа/ Воспитно-поправен дом и деца на кои има престанала казната – Затвор за деца, ги напуштиле установите и добиле структурирана помош и грижа од страна на ЦСР преку примена на одредени мерки на помош и заштита.

Во 2020 на 13 деца им е запрена од извршување заводската мерка или казна. Од нив, 11 се од машки и 2 од женски пол.

Од страна на ЦСР грижа е обезбедена на 10 деца, осум од машки, две од женски пол.

Во 2019 на 15 деца им е запрена од извршување заводската мерка или казна. Последователна грижа е обезбедена на 15 деца.

Во 2018 заводската мерка или казна е запрена од извршување на 16 деца. Последователна грижа е обезбедена на 17 деца.

Табела 23: Број на деца кои добиле помош од ЦСР по завршување на заводска мерка

	Број на деца на кои им е запрено извршување на заводска мерка			Број на деца кои добиле помош од ЦСР		
	Машки	Женски	Машки	Женски	Машки	Женски
Берово	**2**	**0**	**2**	**2**	**0**	**2**
Кочани	**2**	**0**	**2**	**0**	**0**	**0**
Кавадарци	**1**	**0**	**1**	**0**	**1**	**1**
Струмица	**0**	**1**	**1**	**0**	**1**	**1**
Тетово	**0**	**1**	**1**	**1**	**0**	**1**
Берово	**2**	**0**	**2**	**2**	**0**	**2**
Скопје	**2**	**0**	**2**	**2**	**0**	**2**
Штип	**3**	**0**	**3**	**3**	**0**	**3**
Вкупно	**11**	**2**	**13**	**8**	**2**	**10**

Индикатор 12: Примена на медијација

Со овој индикатор се мери бројот на деца кои биле упатени на постапката за медијација.

12.1. Суд

Во 2020 година, судовите на медијација не упатиле ниту едно дете.
Во 2019 година, судовите на медијација упатиле четири деца.
Во 2018 година, судовите не упатиле ниту едно дете на медијација.

12.2. Јавно Обвинителство

Во 2020 година, јавните обвинителства на медијација упатиле 11 деца. Девет деца се упатени на медијација од ЈО Тетово и две од ЈО Струмица. Медијацијата е успешно завршена кај сите 11 деца.

Во 2019 година, јавните обвинителства на медијација упатиле 11 деца. Медијацијата е успешно завршена кај седум деца.

Во 2018 година, јавните обвинителства на медијација упатиле три деца. Медијацијата е успешно завршена кај едно дете.

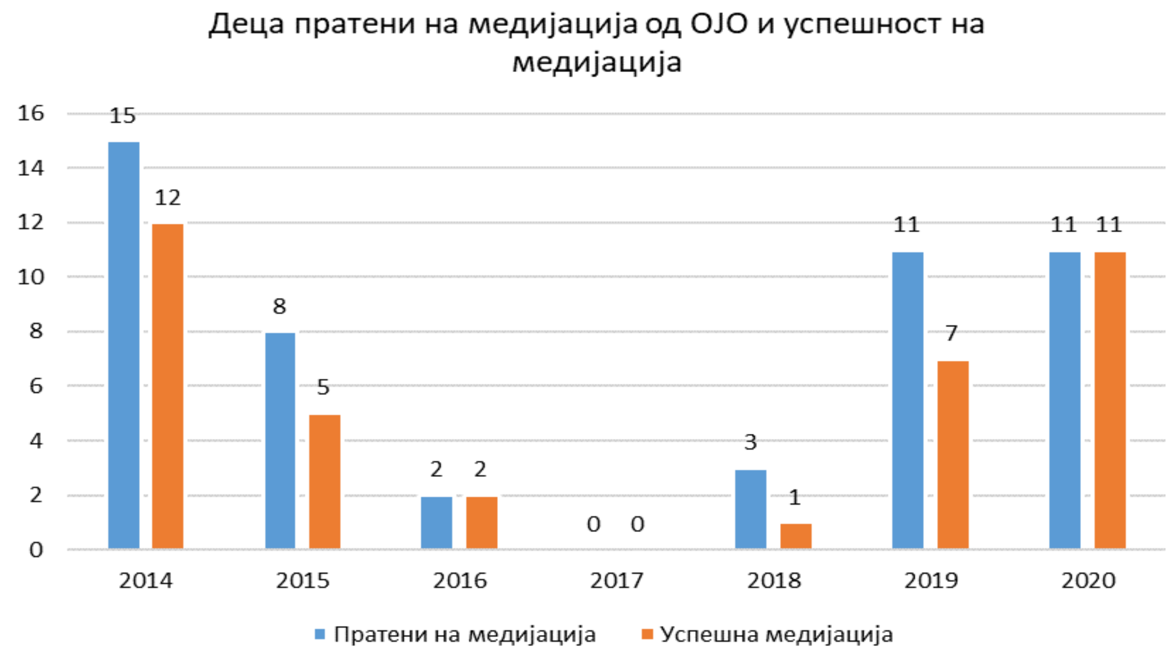

Графикон 15: Деца упатени на медијација од ОЈО и успешност на медијација

Индикатор 13: Деца спрема кои е поднесен предлог за примена на санкција

Со овој индикатор се мери бројот на деца спрема кои јавниот обвинител поднел предлог за примена на санкција во текот на 2019 година.

Во 2020 година предлози за примена на санкција биле поднесени спрема 696 деца, што претставува 56% од вкупно 1254 деца спрема кои биле поднесени кривични пријави до основните јавни обвинителства.

Во 2019 овој процент изнесувал 43%, а во 2018 бил 35%.

Табела 24: Број на деца кон кои јавниот обвинител поднел предлог за примена на санкција, по ОЈО и пол

	Машки	Женски		Вкупно
Радовиш	***0***	***0***		***0***
ОЈО ГОК	***2***	***0***		***2***
Охрид	***8***	***0***		***8***
Кочани	***8***	***1***		***9***
Велес	***10***	***0***		***10***
Струга	***11***	***0***		***11***
Прилеп	***11***	***2***		***13***
Битола	***11***	***3***		***14***
Кичево	***19***	***1***		***20***
Кавадарци	***31***	***3***		***34***
Куманово	***42***	***1***		***43***
Тетово	***53***	***1***		***54***

Гостивар	***56***	***1***		***57***
Струмица	***89***	***9***		***98***
Штип	***96***	***3***		***99***
Скопје	***209***	***15***		***224***
Вкупно	***656***	***40***		***696***

Во однос на предлозите за примена на санкција, 94% од предлозите за примена на санкција биле поднесени спрема деца од машки и 6% од женски пол.

Индикатор 14: Примена на мерки на одвраќање

Примена на мерки на одвраќање преставува форма на вонсудска постапка и тие се во надлежност на јавниот обвинител. Со овој индикатор се мери бројот на сите деца спрема кои јавниот обвинител применил мерки на одвраќање во 2019 година како форма на вонсудска постапка.

Во 2020 година јавните обвинители примениле мерки на одвраќање спрема 23 деца, 20 од машки и три од женски пол.

Мерките се применети во ЈО Скопје, спрема 15 деца и ЈО Струга, спрема осум деца.

Во 2019 година јавните обвинители примениле мерки на одвраќање спрема 52, а во 2018 година спрема 83 деца.

Табела 25: Број на деца кон кои јавниот обвинител применил мерки на одвраќање, по ОЈО и пол

	Машки	Женски	Вкупно
Струга	***7***	***1***	***8***
Скопје	***13***	***2***	***15***
Вкупно	***20***	***3***	***23***

Индикатор 15: Примена на постапка за признавање на одговорноста и спогодување за висината на казната

Со овој индикатор се мери бројот на деца спрема кои ОЈО спровел постапка за признавање на одговорноста и спогодување за висината на казната во 2019 година како форма на интервенција/диверзија во судската постапка.

Во 2020 година, Постапката за признавање на одговорноста и спогодување за висината на пказната не е применета.

Во 2019 година мерката била применета спрема едно дете, во 2018 година не била применета.

Индикатор 16: Деца на кои е изречена дисциплинска мерка

Со овој индикатор се мери бројот на деца на кои им е изречена дисциплинска мерка.

Од вкупно 696 деца за кои јавниот обвинител во 2020 поднел предлог за примена на санкција, дисциплински мерки се изречени против 160 деца или 22%. На деца од машки пол се изречени 138 дисциплински мерки и 22 на деца од женски пол.

Кон 150 деца е изречена мерката укор, а на 10 деца им е изречена мерката упатување во центар за деца.

Во 2019 година дисциплински мерки се изречени против 27% а во 2018 против 22% од децата за кои имало предлог за примена на санкција.

Табела 26: Број на деца против кои се изречени дисциплински мерки, по ОС и пол

	Вкупен број на деца против кои се изречени дисциплински мерки во текот на 2020 година			Вкупен број на деца каде судот изрекол укор			Вкупен број на деца каде судот изрекол упатување во центар за деца		
	М	*Ж*	*Вк:*	*М*	*Ж*	*Вк:*	*М*	*Ж*	*Вк:*
ОС Струга	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Ресен	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Неготино	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Охрид	1	0	1	1	0	1	0	0	0
ОС Битола	2	0	2	2	0	2	0	0	0
Основен кривичен суд Скопје	2	1	3	2	1	3	0	0	0
ОС Кичево	2	1	3	2	1	3	0	0	0
ОС Гевгелија	3	0	3	3	0	3	0	0	0
ОС Прилеп	6	1	7	6	1	7	0	0	0
ОС Штип	8	2	10	8	2	10	0	0	0
ОС Гостивар	10	1	11	10	1	11	0	0	0
ОС Кочани	11	0	11	11	0	11	0	0	0
ОС Куманово	14	1	15	14	1	15	0	0	0
ОС Кавадарци	14	2	16	14	2	16	0	0	0
ОС Велес	18	2	20	18	2	20	0	0	0
ОС Струмица	19	10	29	10	9	19	9	1	10
ОС Тетово	28	1	29	28	1	29	0	0	0
Вкупно	138	22	160	129	21	150	9	1	10

Индикатор 17: Деца на кои е изречена мерка засилен надзор

Со овој индикатор се мери бројот на деца на кои им е изречена мерка засилен надзор.

Вкупен број на деца за кои во 2020 се изречени мерки на засилен надзор е 401, односно 58% од децата за кои јавниот обвинител поднел предлог за примена на санкција.

Мерката засилен надзор од страна на родител/старател е изречена за 218 деца, мерката засилен надзор од страна на ЦСР е изречена на 182 деца, додека засилен надзор од страна на згрижувачко семејство е изречена за едно дете.

Од вкупниот број, 382 деца (95%) се од машки пол, 19 деца (5%) од женски пол.

Табела 27: Број на деца против кои е изречена мерка засилен надзор, по ОС и пол

Основен суд	Вкупен број на деца против кои е изречена мерка засилен надзор во текот на 2020 година			Број на деца каде судот донел решение за мерки на засилен надзор од страна на родител/старател			Број на деца каде судот донел решение за мерки на засилен надзор од страна на згрижувачко семејство			Број на деца каде судот донел решение за мерки на засилен надзор од страна на ЦСР		
	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:
ОС Неготино	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
ОС Ресен	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Прилеп	2	0	2	1	0	1	0	0	0	1	0	1
ОС Охрид	3	0	3	1	0	1	0	0	0	2	0	2
ОС Кичево	3	0	3	3	0	3	0	0	0	0	0	0
ОС Кочани	4	1	5	4	1	5	0	0	0	0	0	0
ОС Струга	7	0	7	6	0	6	0	0	0	1	0	1
ОС Кавадарци	9	0	9	8	0	8	0	0	0	1	0	1
ОС Штип	10	0	10	7	0	7	0	0	0	3	0	3
ОС Гевгелија	13	0	13	2	0	2	0	0	0	11	0	11
ОС Битола	19	0	19	15	0	15	0	0	0	4	0	4
ОС Тетово	19	0	19	9	0	9	0	0	0	10	0	10
ОС Струмица	28	2	30	20	1	21	0	0	0	8	1	9
ОС Куманово	29	1	30	20	1	21	0	0	0	9	0	9
ОС Велес	34	0	34	9	0	9	0	0	0	25	0	25
ОС Гостивар	41	1	42	38	1	39	0	0	0	3	0	3
Основен кривичен суд Скопје	161	14	175	67	4	71	1	0	1	93	10	103
Вкупно	382	19	401	210	8	218	1	0	1	171	11	182

Во 2019 година, оваа мерка била изречена на 330 деца и на 277 деца во 2018 година.

Индикатор 18: Деца на кои е изречена заводска мерка

Со овој индикатор се мери бројот на деца на кои им е изречена заводската мерка.

Заводски мерки во 2020 се изречени против 16 деца. Во воспитна установа се упатени четири деца а во воспитно-поправен дом 12 деца.

Сите заводски мерки се изречени против машки деца.

По шест заводски мерки се изречени од страна на ОС Скопје и ОС Струмица, по две од ОС Гостивар и ОС Штип.

Заводски мерки во 2019 биле изречени против 4 деца и против 12 деца во 2018 година.

Табела 28: Број на деца против кои е изречена заводска мерка, по ОС и пол

Основен суд	Вкупен број на деца против кои се изречени заводски мерки во текот на 2020 година			Вкупен број на деца каде судот донел заводска мерка упатување во воспитна установа			Вкупен број на деца кога судот донел заводска мерка на воспитно-поправен дом		
	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:	М	Ж	Вк:
ОС Гостивар	2	0	2	1	0	1	1	0	1
ОС Штип	2	0	2	0	0	0	2	0	2
Основен кривичен суд Скопје	6	0	6	0	0	0	6	0	6
ОС Струмица	6	0	6	3	0	3	3	0	3
Вкупно	16	0	16	4	0	4	12	0	12

Индикатор 19: Изречена казна затвор за деца

Со овој индикатор се мери бројот на деца на кои им е изречена казна затвор за деца.

Во 2020 казна затвор е изречена на едно дете, од машки пол. Казната е изречена од ОС Велес.

Оваа казна во 2019 беше изречена на три деца а во 2018 на четири деца.

Табела 29: Број на деца против кои е изречена казна затвор за деца, по ОС и пол

Основен суд	Машки	Женски	Вкупно
ОС Велес	*1*	*0*	*1*
Вкупно	*1*	*0*	*1*

Индикатор 20: Деца во притвор

Со овој индикатор се мери бројот на деца на кои им е определена мерка притвор.

Мерка притвор им е изречена на четири деца. Тоа е еднакво на 0,98 на 100.000 деца.

Две се изречени од ОС Велес, по една од Основен кривичен суд Скопје и ОС Гостивар. Сите се изречени на деца од машки пол.

Во 2019 година мерката била изречена на четири, во 2018 на шест деца.

Табела 30: Број на деца против кои е определена мерката притвор, по ОС и пол

Основен суд	Машки	Женски	Вкупно
ОС Гостивар	*1*	*0*	*1*
ОС Скопје I	*1*	*0*	*1*
ОС Велес	*2*	*0*	*2*
Вкупно	*4*	*0*	*4*

Индикатор 21: Деца кои се условно отпуштени од издржување на казна затвор за деца

Со овој индикатор се мери бројот на деца кои се условно отпуштени од издржување на казна затвор за деца.

Во 2020 година решение за условен отпуст не било донесено ниту отповикано за ниту едно дете.

Во 2019 година, исто така, решение за условен отпуст не било донесено ниту отповикано.

Во 2018 година решенија за условен отпуст биле донесени за четири деца. Решение за отповикување на условниот отпуст не е донесено.

Индикатор 22: Примена на алтернативни мерки

Со овој индикатор се мери бројот на деца спрема кои е изречена алтернативна мерка.

Во 2020 година, алтернативни мерки се изречени на пет деца, сите од машки пол.

Три се изречени од ОС Кичево, по една од ОС Куманово и Основниот кривичен суд Скопје.

Две мерки се Условна осуда со заштитен надзор, три се Условно прекинување на водење на постапка спрема детето.

Мерката Општокорисна работа не е изречена.

Табела 31: Број на деца на кои се изречени алтернативни мерки, по ОС и пол

Основен суд	Вкупен број на деца против кои се изречени алтернитивни мерки во текот на 2020 година			Вкупен број на деца каде судот изрекол условна осуда со заштитен надзор			Вкупен број на деца на судот изрекол условно прекинување на водење на постапка спрема детето			Вкупен број на деца каде судот изрекол општокорисна работа		
	М	***Ж***	***Вк:***	***М***	***Ж***	***Вк:***	***М***	***Ж***	***Вк:***	***М***	***Ж***	***Вк:***
ОС Неготино	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
ОС Битола	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Велес	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Гевгелија	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Гостивар	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Кавадарци	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Кочани	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Охрид	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Прилеп	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Ресен	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Струга	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Струмица	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Тетово	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Штип	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОС Куманово	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Основен кривичен суд Скопје	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
ОС Кичево	3	0	3	0	0	0	3	0	3	0	0	0
Вкупно	5	0	5	2	0	2	3	0	3	0	0	0

Во 2019 година, алтернативни мерки биле изречени на четири, во 2018 на осум деца.

Индикатор 23: Примена на мерки на безбедност

Со овој индикатор се мери бројот на деца спрема кои се изречени мерки на безбедност.

Во 2020 година мерки на безбедност не биле применети на ниту едно дете.

Во 2019 година мерки на безбедност не биле применети, во 2018 била изречена на едно дете.

Индикатор 24: Примена на правото на обештетување на дете жртва

Со овој индикатор се мери бројот на деца жртви што оствариле право на обештетување.

Во 2020 година судовите не донеле ниту едно решение за обештетување на деца жртви.

Судовите во 2019 година не донеле ниту едно решение за обештетување, во 2018 донеле решение за обештетување на четири, во 2017 на девет деца.

ПРИЛОГ 2:

Табели за собирање на податоци по 32 индикатори од институциите (центри за социјална работа, полиција, јавни обвинителства, судови)

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНА РАБОТА - ____________________

Индикатор 1:	Деца во ризик упатени во Центар за социјална работа
Вкупен број на деца во ризик кои се упатени во ЦСР во текот на 12 месечен период од страна на други институции или поединци. (согласно чл.19 ст. 2 од ЗПД)	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п но :	
Број на известувања добиени од:	
➢ МВР	
➢ ЈО	
➢ Училиште	
➢ Родител/старател	
➢ Дете	
➢ Оштетен	
➢ Здраствена установа	
➢ НВО	
➢ И други институции	
В к у п н о :	

Индикатор 2:	Деца жртви на кривични дела евидентирани во Центар за социјална работа
Вкупен број на деца жртви на кривични дела евидентирани во ЦСР во текот на12 месечен период. (согласно чл.19 ст.7 од ЗПД)	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 3 :	Деца во ризик кон кои се применети мерки на помош и заштита во Центар за социјална работа
Вкупен број на деца во ризик кон кои ЦСР применил мерки за помош и заштита во период од 12 месеци. (согласно чл.22 ст.1 од ЗПД)	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 4:	Применети мерки на помош и заштита на деца во ризик во ЦСР
Вкупен број на мерки за помош и заштита применети на деца во ризик од страна на ЦСР во период од 12 месеци. (согласно чл.23 од ЗПД)	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 5:	Деца кои оствариле право на бесплатна правна помош во ЦСР за присуство на адвокат	
Број на деца кои во ЦСР оствариле право на присуство на адвокат во период од 12 месеци. (чл.25 ст.3 и 4 од ЗПД)		
	Машки пол	Женски пол
Број на деца во ризик до 14 години. (чл.25 ст.3 од ЗПД)		
Број на деца во ризик над 14 години. (чл.25 ст.4 од ЗПД)		
В к у п н о :		
Број на деца кои во ЦСР оствариле право на бесплатна правна помош за присуство на адвокат во период од 12 месеци. (чл.25 ст.7од ЗПД)		
	Машки пол	Женски пол
Број на деца во ризик до 14 години. (чл.25 ст.3 од ЗПД)		

Број на деца во ризик над 14 години. (чл.25 ст.4 од ЗПД)		
В к у п н о :		

Индикатор 6:	Деца во ризик вклучени во постапка за посредување во Центар за социјална работа		
Вкупен број на деца во ризик спрема кои ЦСР спровел постапка на посредување во период од 12 месеци. (чл.30 ст. 1 и 2 од ЗПД)			
		Машки пол	Женски пол
Број на деца за кои е постигната спогодба за посредување. (чл.30 ст. 2 од ЗПД)			
Број на деца за кои не е постигната спогодба за посредување. (чл.30 ст. 2 од ЗПД)			
В к у п н о :			
Индикатор 7:	Помош на деца од страна на ЦСР по излегување од установа		
Број на деца на кои им е запрено извршувањето на заводската мерка - Упатување во воспитна установа /Воспитно - поправен дом и деца на кои им престанала казната - Затвор за деца, во период од 12 месеци.		Машки пол	Женски пол
В к у п н о:			
Број на деца кои добиле помош од ЦСР по излегување од:		Машки пол	Женски пол
- Воспитна установа			
- ВПДом – Тетово			
- Затвор за деца			
В к у п н о			
Индикатор 8 :	Деца за кои се води прекршочна постапка		
Вкупен број на деца за кои се води прекршочна постапка од страна на судот и е побарано мислење од ЦСР во период од 12 месеци.			

Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
ПС__________________________________

Индикатор 1:	Деца во ризик
Број на деца за кои е доставено писмено известување до ЦСР во текот на 12 месечен период (согласно чл.19 ст.2 од ЗПД)	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 2:	Деца во судир со законот	
Вкупен број на деца кои биле повикани во полициска станица заради собирање на информации од страна на МВР во период од 12 месеци (согласно чл. 19 ст.5 и 6 од ЗПД).		
Број на повикани деца по основ на :	Машки пол	Женски пол
Сведок		
Оштетен		
Пријавен		
В к у п н о :		

Индикатор 3 :	Остварено право на детето на бранител за време на водење на разговор во полициска станица
Вкупен број на деца кои оствариле право на бранител во полициска станица при водење на разговор со дете во период од 12 месеци, согласно чл.116 ст. 10 од ЗПД)	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 4:	Задржани деца во полициска станица
Вкупен број на деца кои се задржани во полициска станица во период од 12 месеци . (согласно член 116 ст. 6 и 7 од ЗПД)	

Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 5:	Деца жртви на кривични дела
Вкупен број на деца жртви на кривични дела идентификувани од МВР во период од 12 месеци (согласно чл.19 ст.7 од ЗПД)	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 6:	Посебни простории за водење на разговор со дете	
Вкупен број на деца со кои е воден разговор во посебни простории во период од 12 месеци (согласно член 116 став 5 од ЗПД)		
	Машки пол	Женски пол
Број на деца во судир со законот (согласно чл. 19 ст.5 и 6 од ЗПД).		
Број на деца жртви (согласно чл.19 ст.7 од ЗПД)		
В к у п н о :		

Индикатор 7	Деца за кои е поднесено барање за поведување на прекршочна постапка	
Број на деца за кои се поднесени барања за поведување на прекршочна постапка во период од 12 месеци.		
Пол	Машки пол	Женски пол
Број на деца до 16 години за кои е спроведена успешна постапка на посредување		
Број на деца до 16 години за кои е поднесено барање за поведување на прекршочна постапка		

Број на деца од16 -18 години за кои е спроведена успешна постапка на посредување		
Број на деца од16-18 години за кои е поднесено барање за поведување на прекршочна постапка		
Вкупно		

ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО__________________

Индикатор 1:	Деца жртви на кривични дела
Вкупен број на деца жртви на кривични дела идентификувани од ЈО во период од 12 месеци	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 2:	Деца против кои е поднесен предлог за примена на санкција
Вкупен број на деца кон кои јавниот обвинител поднел предлог за примена на санкција во период од 12 месеци	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	
Индикатор 3:	Примена на медијација
Вкупен број на деца кои јавниот обвинител ги упатил на медијација во период од 12 месеци	

Вкупен број на деца со кои медијацијата била успешно завршена	Машки пол	Женски пол
Вкупен број на деца со кои медијацијата не била успешно завршена		
В к у п н о :		

Индикатор 4:	Примена на мерки на одвраќање
Вкупен број на деца кон кои јавниот обвинител применил мерки на одвраќање во период од 12 месеци	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

<table>
<tr><td>Индикатор 5:</td><td>Примена на постапка за признавање на одговорноста и спогодување за висината на казната</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вкупен број на деца кон кои јавниот обвинител поднел барање за постапка за признавање на одговорноста и спогодување за висината на казната во период од 12 месеци.</td></tr>
<tr><td>Машки пол</td><td></td></tr>
<tr><td>Женски пол</td><td></td></tr>
<tr><td>В к у п н о :</td><td></td></tr>
</table>

ОСНОВЕН СУД ______________________

Индикатор 1:	Деца жртви на кривични дела
Вкупен број на деца жртви на кривични дела идентификувани од страна на судот во период од 12 месеци .	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 2:	Примена на медијација
Вкупен број на деца кои судот ги упатил на медијација во период од 12 месеци .	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 3:	Изречена казна затвор
Вкупен број на деца против кои е изречена казна затвор за деца во период од 12 месеци .	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 4:	Деца во притвор
Вкупен број на деца против кои е определена мерката притвор во период од 12 месеци .	
Машки пол	

Женски пол	
В к у п н о :	

Индикатор 5:	Деца кои се условно отпуштени од издржување на казна затвор за деца		
Вкупен број на деца кои се пуштени на условен отпуст и вкупен број на деца каде судот го има отповикано условниот отпус во период од 12 месеци .			
Пол		Машки пол	Женски пол
Вкупен број на деца каде судот донел решение за условен отпуст			
Вкупен број на деца кога судот го отповикал решението за условен отпуст.			
В к у п н о :			
Индикатор 6:	Деца на кои е изречена мерка засилен надзор		
Вкупен број на деца против кои е изречена мерка засилен надзор во период од 12 месеци .			
Пол		Машки пол	Женски пол
Вкупен број на деца каде судот донел решение за мерки на засилен надзор од страна на родители/и/от, односно старатели/и/от, од страна на центарот,			
Вкупен број на деца кога судот донел решение за мерки на засилен надзор од страна на згрижувачко семејство.			
Вкупен број на деца каде судот донел решение за мерки на засилен надзор од страна на страна на центарот.			
В к у п н о :			

Индикатор 7:	Примена на алтернативни мерки		
Вкупен број на деца против кои се изречени алтернативни мерки во период од 12 месеци .			
Пол		Машки пол	Женски пол

Вкупен број на деца каде судот изрекол условна осуда со заштитен надзор,		
Вкупен број на деца каде судот изрекол условно прекинување на водење на постапка спрема детето ,		
Вкупен број на деца каде судот изрекол општокорисна работа.		
В к у п н о :		

Индикатор 8:	Деца на кои и изречена дисциплинска мерка	
Вкупен број на деца против кои се изречени дисциплински мерки во период од 12 месеци .		
Пол	Машки пол	Женски пол
Вкупен број на деца каде судот изрекол укор		
Вкупен број на деца каде судот изрекол упатување во центар за деца,		
В к у п н о :		

Индикатор 9:	Деца на кои е изречена заводска мерка	
Вкупен број на деца против кои се изречени заводски мерки во период од 12 месеци .		
Пол	Машки пол	Женски пол
Вкупен број на деца каде судот донел заводска мерка упатување во воспитна установа или		
Вкупен број на деца кога судот донел заводска мерка во воспитно-поправен дом.		
В к у п н о :		

Индикатор 10:	Примена на мерки на безбедност	
Вкупен број на деца против кои се изречени мерки на безбедност во период од 12 месеци .		
Пол	Машки пол	Женски пол
Вкупен број на деца каде судот изрекол мерка на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување		

во здравствена установа,		
Вкупен број на деца каде судот изрекол мерка на безбедност задолжително психијатриско лекување на слобода,		
Вкупен број на деца каде судот изрекол мерка на безбедност задолжително лекување на алкохоличари и наркомани,		
Вкупен број на деца каде судот изрекол мерка на безбедност задолжително лекување на деца од зависности		
В к у п н о :		

Индикатор 11:	Примена на правото на обештетување на дете жртва	
Вкупен број на деца-жртви кои оствариле право на обештетување од членот 151 став (1) од ЗПД во период од 12 месеци .		
Вкупен број на деца за кои е донесено правосилно решение за обештетување	Машки пол	Женски пол
Вкупен број на деца за кои е донесено правосилно решение со кое се одбива барањето за обештетување		
В к у п н о :		

Индикатор 12:	Изречени прекршочни санкции
Број на деца за кои се изречени прекршочни санкции за деца, во период од 12 месеци .	
Машки пол	
Женски пол	
В к у п н о :	

KËSHILLI SHTETËROR PËR PARANDALIMIN
E DELIKUENCËS SË TË MITURVE
REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT

RAPORT VJETOR I PUNËS SË KËSHILLIT SHTETËROR PËR PARANDALIMIN E DELIKUENCËS SË TË MITURVE DHE PËR GJENDJEN NË FUSHËN E TË DREJTAVE TË FËMIJËVE DHE DELIKUENCËS SË TË MITURVE NË VITIN 2020

PËRMBLEDHJE

Raporti vjetor i Këshillit Shtetëror (KSH) jep një pasqyrë të situatës me të drejtat e fëmijëve dhe delikuencën e të miturve në Republikën e Maqedonisë së Veriut (RMV) në vitin 2020, progresin e bërë në lidhje me rekomandimet e raportit të mëparshëm, sfidat kyçe dhe drejtimet për tejkalimin e tyre. Raporti përmban të dhëna për realizimin e të drejtave të fëmijëve, mbrojtjen e tyre dhe masat parandaluese të zbatuara nga institucionet.

Raporti shqyrton punën e KSH-së gjatë vitit raportues dhe propozon zgjidhje që do të përmirësojnë punën e tij.

Në vitin aktual, KSH-ja monitoroi dhe dokumentoi situatën bazuar në 32 tregues standardë, të zhvilluar sipas standardeve ndërkombëtare, duke marrë parasysh prioritetet dhe specifikat kombëtare. Bazuar në të dhënat e marra dhe të analizuara, të dorëzuara nga 78 institucione në përputhje me treguesit, në vitin 2020 përcaktoi vëzhgime, përfundime dhe rekomandime.

HYRJA

KSH-ja është organ i pavarur në kryerjen e detyrave që i janë ngarkuar me Ligjin për Drejtësinë për Fëmijët (LDF), por nuk ka statusin e personit juridik.

Këshilli Shtetëror përbëhet nga 15 anëtarë të zgjedhur nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut për një mandat pesë vjeçar, me të drejtë rizgjedhjeje prej të cilëve:

- shtatë anëtarë të Këshillit Shtetëror janë përfaqësues nga: Ministria e Drejtësisë, Ministria e Punës dhe Politikës Sociale, Ministria e Arsimit dhe Shkencës, Ministria e Punëve të Brendshme, Prokuroria Publike e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Gjykata Supreme e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Odës së Avokatëve të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe
- tetë anëtarë të Këshillit Shtetëror zgjidhen me shpallje publike, nga radhët e shkencëtarëve dhe profesionistëve të shquar që punojnë për mbrojtjen e interesave të fëmijëve, nga të cilët një përfaqësues është nga radhët e organizatave joqeveritare për mbrojtjen e fëmijëve.

Kompetencat e Këshillit Shtetëror janë të rregulluara në nenin 156 të Ligjit për Drejtësinë për Fëmijët:

Gjatë gjithë vitit 2020, KSH-ja nuk ka punuar në përbërje të plotë, por vetëm me 13 anëtarë, duke pasur parasysh se mandati i dy anëtarëve të jashtëm ka skaduar në dhjetor të vitit 2019 dhe në vitin 2020 nuk është zgjedhur asnjë anëtar i ri i jashtëm nga ana e Kuvendit të RMV.

AKTIVITETE TË REALIZUARA QË DALIN NGA KOPETENCAT LIGJORE, PLAN PËR PUNË DHE PLAN STRATEGJIK

Në përputhje me Programin e Punës së KSH-së, në vitin 2020 janë realizuar këto aktivitete:

- Përgatitje e Raportit Vjetor të Këshillit Shtetëror për parandalimin e delikuencës së të miturve për vitin 2020.
- Nënshkrim i Memorandumit për bashkëpunim me BNJVL-n; dhe Asociacionin e Klubeve Rotariane në Maqedoni.

- Nënshkrim i Memorandumit të Bashkëpunimit me Akademinë për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë dhe Odën e Ndërmjetësuesve të RMV-së.
- Ndërmarrje e aktiviteteve dhe iniciativave për themelimin e këshillave komunalë për parandalimin e delikuencës së të miturve dhe përkrahjen e këshillave tashmë të krijuara:
- Zbatim i Strategjisë Kombëtare për parandalimin e delikuencës së të miturve 2010-2020 përmes Planit Operativ të vitit 2020
- Përgatitje e një strategjie të re
- Përkthim i ***Deklaratës mbi mësimet e nxjerra dhe sfidat me të cilat përballet gjyqësori gjatë dhe pas pandemisë KOVID-19***
- Programi për dëmshpërblimin e fëmijës, i cili është viktimë ose i dëmtuar me veprim, që me ligj parashikohet si krim dhune dhe akte të tjera të dhunës individuale ose grupore.
- Përfshirje në projektin e UNICEF-it, Just(ice) Children - EU for Juvenile and Child-Friendly Justice.
- Janë mbajtur shumë debate tematike /diskutime
- Pjesëmarrje në trajnime, punëtori, seminare, konferenca, debate, tryeza të rrumbullakëta brenda dhe jashtë vendit.
- Veprime sipas raporteve të dorëzuara nga institucionet kompetente
- Monitorim i dokumenteve ndërkombëtare në fushën e parandalimit të delikuencës së të miturve dhe forcim të kapaciteteve të KSH-së.
- Inicim i nismave legjislative
- Publikimi dhe shtypja e materialeve

KONKLUZIONE

1. Këshilli Shtetëror vlerëson se në përputhje me Ligjin për Drejtësinë për Fëmijët dhe Programin e Punës për vitin 2020, ka realizuar pjesërisht aktivitetet e tij të planifikuara në fushën e parandalimit të delikuencës së të miturve dhe promovimit të të drejtave të fëmijëve për shkak të pandemisë dhe komunikimit dhe bashkëpunimit të vështirë me organe dhe institucione të tjera;

2. Këshilli Shtetëror konkludon se:

- Mbajtja e seancave ishte mundësuar përmes platformës ZOOM të Ministrisë së Drejtësisë, që mundësoi seancat të mbahen në mënyrë të rregullt dhe në kontinuitet;

- Vazhdoi bashkëpunimi dhe përkrahjen e këshillave komunalë tashmë të formuar për parandalimin e delikuencës së të miturve; shumica e komunave në RMV-së ende nuk e kanë përmbushur obligimin ligjor për themelimin e këshillave komunalë për parandalimin e delikuencës së të miturve;

- Një pjesë e këshillave bashkiakë të krijuar për parandalimin e delikuencës së të miturve nuk janë funksionalë;

3. KSH-ja, në përputhje me kompetencat e veta, angazhohet për përmirësimin e mëtutjeshëm të kornizës ligjore për drejtësinë për fëmijët në përputhje me standardet ndërkombëtare në këtë fushë dhe ka marrë pjesë aktive në ndryshimet e Ligjit për Drejtësinë për Fëmijë;

4. KSH-ja në vitin 2020 ndërmori aktivitete për sigurimin e të dhënave dhe informacioneve përmes diskutimeve tematike për situatat aktuale në shumë fusha që trajtojnë problemin e parandalimit të delikuencës tek të miturit, të cilat u mbajtën online për shkak të pandemisë;

5. Në bazë të të dhënave të marra sipas treguesve, Këshilli Shtetëror përcaktoi situatën e mëposhtme:

- përqindja e **fëmijëve në rrezik** ka një tendencë në rënie me 9% krahasuar me vitin 2019, pra një tendencë në rritje me 10% krahasuar me vitin 2018;
- vërehet një rënie prej 36% e numrit të **fëmijëve të thirrur në rajonin e policisë** në një popullsi prej 100.000 fëmijësh krahasuar me vitin 2019;
- përqindja e **fëmijëve femra të thirrur në rajonin e policisë** ka qenë më e larta si të lënduara (38%) dhe më e ulëta e raportuar (11%), me një rënie të numrit të fëmijëve femra të raportuara krahasuar me vitin 2019 për 3%;
- në vitin 2020 gjykatat kanë identifikuar numrin më të madh të **fëmijëve viktima**, që është i përafërt dhe raporti ndërmjet fëmijëve viktima të identifikuara nga Ministria e Brendshme dhe Prokuroria Publike dhe është reduktuar në mënyrë drastike numri i viktimave të regjistruara në Qendrat për Mbrojtje Sociale (QMS);
- bisedat me fëmijët e thirrur në rajonin policor, ku ka dhoma **të pajisura posaçërisht për të folur me fëmijët** (gjithsej 8 dhoma në territorin e vendit), nuk bëhen gjithmonë në ato dhoma, kështu që në vitin 2020 janë përdorur për të folur me 4% të fëmijëve të thirrur, që **është 3%** më e ulët në krahasim me vitin 2019;
- të drejtën e **avokatit në polici** e kanë ushtruar 58% e fëmijëve në vitin 2020, që është një rritje prej 6% krahasuar me vitin 2019;
- sa i përket aplikimit të **masave të ndihmës dhe mbrojtjes**, përqindja e fëmijëve në rrezik ndaj të cilëve janë aplikuar masat e ndihmës dhe mbrojtjes në vitin 2020 është 39% pikë më e ulët krahasuar me vitin 2019 kur ishte 81% dhe 11% më e ulët se në vitin 2018 kur ishte 53%;
- ekziston një tendencë e uljes së aplikimit të **procedurës së ndërmjetësimit në QMS** nga 34 raste në vitin 2019 në 8 raste në vitin 2020, ku përqindja e suksesit është e lartë dhe korrespondon me atë të viteve të kaluara;
- KSH-ja konstaton se në shumicën e rasteve zbatohen masa/sanksione që **nuk përfshijnë heqjen e lirisë** së fëmijëve që korrespondon me Ligjin për Drejtësi për Fëmijët;
- numri i fëmijëve ndaj të cilëve është përcaktuar **masa e paraburgimit** mbetet i ulët, përkatësisht në vitin 2020 është përcaktuar vetëm për 4 fëmijë, që është 0,98 në 100.000 fëmijë;
- vërehet rënie e përqindjes së **masave disiplinore** të shqiptuara nga 27% në vitin 2019 në 22% në vitin 2020;
- në vitin 2020 janë shënuar 10 raste të masës së shqiptuar disiplinore **– Dërgim në Qendrën për Fëmijë**;
- masat e **mbikëqyrjes së përforcuar** janë në rënie, përkatësisht në vitin 2020 janë shqiptuar ndaj 58% të fëmijëve, për të cilët prokurori publik ka paraqitur propozim për aplikimin e sanksionit, ndërsa në vitin 2019 kjo përqindje ka qenë 71%;
- vërehet rritje e **masave edukative institucionale** të shqiptuara, përkatësisht në vitin 2020 u janë shqiptuar 16 fëmijëve, për dallim nga viti 2019 kur u janë shqiptuar 4 fëmijëve;
- shqiptimi i **dënimit me burg për fëmijët** është në përqindje shumë të vogël, përkatësisht në vitin 2020 ky dënim është shqiptuar vetëm për një fëmijë, ndërsa në vitin 2019 për tre fëmijë;
- në vitin 2020, ashtu si në vitin 2019, nuk ka pasur asnjë rast të miratimit apo revokimit të vendimit për **lirim me kusht** të fëmijës;

- në lidhje me **ndihmën nga QMS-ja, e fëmijëve pas daljes nga institucioni**, në vitin 2020, 13 fëmijë janë ndaluar nga kryerja e masës apo dënimit institucional;
- numri i rasteve ku është shqiptuar **masa alternative,** mbetet i ulët – Dënimi me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse dhe ndërprerja me kusht e procedurës dhe puna në shërbim të komunitetit, nuk është shqiptuar fare;
- në vitin 2020, ashtu si në vitin 2019, nuk ishte shqiptuar asnjë **masë për sigurinë** ndaj fëmijëve;
- në kuadër të konkluzioneve të përmbajtura në raportet e viteve të mëparshme, dhe në vitin 2020 duhet të konstatohet zbatimi i pamjaftueshëm i **formave të drejtësisë restauruese të ofruara nga Ligji për Drejtësinë për Fëmijët;**
- **procedura për masa parandaluese**, përkatësisht në vitin 2019 është aplikuar për 52 fëmijë, në vitin 2018 për 83 fëmijë, ndërsa në vitin 2020 vetëm për 23 fëmijë në Prokuroritë Themelore Publike Shkup dhe Strugë;
- **ndërmjetësimi** nuk është aplikuar aspak nga ana e gjykatave, ndërsa prokuroritë vazhdojnë të aplikojnë dhe në vitin 2020, gjithsej 11 fëmijë janë dërguar në ndërmjetësim, që është numër identik me numrin e fëmijëve të dërguar në ndërmjetësim në vitin 2019, me atë ndryshimin se suksesi i ndërmjetësimit në vitin 2020 është 100%;
- rritet përqindja e **propozimeve të Prokurorisë Publike në gjykatë për caktimin e sanksionit** nga 43% në vitin 2019 në 56% në vitin 2020;
- në vitin 2019 ka pasur një rast të aplikimit të procedurës për **njohjen e përgjegjësisë dhe marrëveshje për shumën e gjobës,** por në vitin 2020 asnjë rast për aplikim të kësaj procedure;
- numri i fëmijëve që kanë kryer **vepra penale** është ulur me 35% në krahasim me vitin 2019, por shqetësuese është se vazhdon një rritje e tendencës së veprave penale ë kryera nga fëmijët nën moshën 16 vjeçare - nga 25% në 2019 në 30% në vitin 2020;
- aplikimi i procedurave të **ndërmjetësimit për vepër penale** është zbatuar për 8% të fëmijëve që kanë kryer vepër penale;
- në vitin 2020, gjykatat nuk morën asnjë vendim të vetëm për **kompensimin e fëmijëve viktima.**

6. KSH-ja deklaron dhe mbështet në mënyrë afirmative aktivitetet parandaluese të ndërmarra nga ministritë, institucionet, këshillat komunalë përkatës për parandalimin e kriminalitetit të të miturve dhe sektorit joqeveritar, në fushën e mbrojtjes së fëmijëve dhe familjeve dhe harmonizimit të tyre me masat dhe udhëzimet e rekomanduara në Strategjia Kombëtare për Parandalimin e Delikuencës së të Miturve 2010-2020.

REKOMANDIME

Në bazë të konkluzioneve të arritura, KSH-ja rekomandon:

1. Për punë më efikase të KSH-së do të jetë e nevojshme të sigurohen kushte hapësinore, materialo-teknike dhe administrative;
2. Komunat në RMV në pajtim me Ligjin për Drejtësi për Fëmijët të përmbushin obligimin ligjor për:

- themelimin e këshillave komunalë për parandalimin e delikuencës së të miturve;
- përgatitjen e Programit Vjetor;
- paraqitjen e një Raporti për punën e tij në Këshillin Shtetëror dhe
- sigurimin e kushteve të nevojshme për formimin dhe funksionimin normal të këshillave bashkiakë për parandalimin e delikuencës së të miturve.

3. Të gjitha institucionet kompetente të përfshira në sistemin e drejtësisë për fëmijët, në programet e tyre vjetore të realizojnë aktivitete parandaluese në përputhje me masat dhe udhëzimet e parashikuara në planin operativ për zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Parandalimin e Delikuencës së të Miturve dhe ndryshimin e saj.
4. Është i nevojshëm përmirësimi i sistemit për mbledhjen dhe përpunimin e të dhënave në të gjitha institucionet kompetente të përfshira në sistemin e drejtësisë për fëmijë, për të cilat ka nevojë të veçantë për trajnimin e të gjitha organeve të përfshira për mënyrën e regjistrimit të fëmijëve viktima.
5. Të përdoren zgjidhjet ligjore të përcaktuara me Ligjin për Drejtësinë për Fëmijët nga prokuroritë publike dhe gjykatat në fushën e drejtësisë restorative dhe aplikimin e ndërmjetësimit, masave alternative dhe masave parandaluese si mundësi për zgjidhje jashtëgjyqësore të procedurave për fëmijët.
6. Trajtimi me fëmijët viktima të bëhet vetëm në bazë të Protokollit për punën e ekipeve ndërsektoriale të miratuar nga Grupi Koordinues Kombëtar pranë Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale.
7. Ndryshimi i LDF-së me qëllim të përcaktimit të procedurës së ndërmjetësimit në rast të kundërvajtjes.
8. Respektimi i të drejtës së fëmijës për mbrojtje në rajonin e policisë dhe të drejtës për avokat dhe ndihmë juridike falas në Qendrën për Punë Sociale.
9. Mbështetje e vazhdueshme e Institucionit Korrektues Tetovë dhe Burgut për Fëmijë në Ohër.
10. Është e nevojshme të forcohet roli i QPS-së në aspektin e kompetencave, parakushteve materialo-financiare dhe personelit për ofrimin e trajtimit të duhur post-kriminal të fëmijëve pas largimit nga institucioni.
11. Zbatim më i madh praktik i zgjidhjeve ligjore nga Ligji për Drejtësi për Fëmijë nga Qendrat për Punë Sociale dhe aplikim i ndërmjetësimit si mundësi nga lista e masave për ndihmë dhe mbrojtje.
12. Është e nevojshme të përmirësohen dhe forcohen kushtet institucionale për zbatimin e masës disiplinore - referim në Qendrën për fëmijë në Shkup në përputhje me dispozitat e Ligjit për Drejtësi për Fëmijë, nëpërmjet së cilës do të inkurajohet shqiptimi i saj nga gjyqtarët. Është e nevojshme të zhvillohet një rrjet qendrash për fëmijë në nivel rajonal.
13. Përcaktim i kushteve që duhet të plotësojë familja kujdestare e një fëmije, të cilit gjykata i ka shqiptuar masë edukative – mbikëqyrje e intensifikuar nga një familje kujdestare.
14. Të përdoren zgjidhjet ligjore nga gjykatat për zbatimin e masës së lirimit me kusht nga vuajtja e dënimit me burg për fëmijët.
15. Të vazhdojë tendenca për shqiptim më të shpeshtë të masave alternative, kur gjykata do të vlerësojë se edhe me to mund të arrihen qëllimet e dënimit sipas karakteristikave individuale të fëmijës.
16. Të vazhdojë trendi i referimit të palëve ndërmjetësuese në prokuroritë themelore publike.
17. Mbështetja e kërkimit që synon një analizë të detajuar të faktorëve të rrezikut që kontribuojnë në rritjen e ndjeshme të numrit të fëmijëve viktima.

STATE COUNCIL FOR PREVENTION
OF JUVENILE DELINQUENCY
REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Annual Report on the work done by the State Council for Prevention of Juvenile Delinquency and on the status of child rights and child delinquency in 2020

SUMMARY

The State Council's (SC) Annual Report provides an overview of the situation on child rights and child delinquency in the Republic of North Macedonia (RNM) in 2020, advancements with regard to the recommendations from the previous report, key challenges as well as recommendations to tackle them. The Report contains information on achieving child rights, their protection and preventive measures applied by the relevant institutions.

The Report provides a review on the SC's work in the course of the reporting year and proposes solutions to improve its work.

This year, the SC has monitored and documented the situation based on 32 standard indicators, developed according to international standards, as well as taking into account the national priorities and specificities. Based on to the indicators and the collected and analysed data from 78 institutions, during 2020 the SC defined its findings, conclusions and recommendations.

INTRODUCTION

SC is an independent body, performing activities assigned according to the Child Rights Law (CRL); however, it does not have a status of a legal entity.

SC is composed of 15 members elected by the Assembly of the Republic of North Macedonia with a five-year mandate and the right to being re-elected, such that:

- Seven members of the SC are representatives from: the Ministry of Justice, Ministry of Labour and Social Policy, Ministry of Education and Science, Ministry of Interior Affairs, Public Prosecution of the Republic of North Macedonia, Supreme Court of the Republic of North Macedonia, the Lawyer's Chamber of the Republic of North Macedonia, and
- Eight members of the SC are elected following a public announcement, including established scientific and professional workers from the field of protecting child rights, where one of them is elected from a non-governmental organisation dealing with child rights.

SC's competences are indicated in Article 156 from the Child Rights Law:

During 2020, the SC only performed its activities with 13 out of 15 members, because the mandate of two members was over in December 2019, and there was no election of new external members by the Assembly of RNM in 2020.

Realised activities proceeding from the legal competences, work plan and strategic plan

In accordance with SC's work program, the following activities were realised in 2020:

- Drafting of the 2020 Annual Report of State Council for Prevention of Juvenile Delinquency
- Signing a Cooperation Memorandum with ZELS and the Rotary Club Union in Macedonia
- Signing a Cooperation Memorandum with the Academy for Judges and Public Prosecutors and Mediator's Chamber of RNM
- Taking over activities and initiatives for establishing municipal councils for prevention of juvenile delinquency and providing support to already existing councils:

- Implementation of the 2010-2020 National Strategy for Prevention of Juvenile Delinquency through the 2020 Operations Plan
- Drafting new strategy
- Translation of Declaration for scientific lessons and challenges faced by the public prosecution during the COVID-19 pandemic
- Programme for compensation of a child-victim or damaged by an activity that by law is subject to a criminal act for abuse and other acts of individual or group abuse
- Joining the UNICEF's project Just(ice) Children - EU for Juvenile and Child-Friendly Justice
- Realised several debates
- Participation in courses, workshops, seminars, conferences, debates, round tables in and out of the country
- Acting in accordance with reports received from relevant institutions
- Following international documents in the field of juvenile delinquency and strengthening SC's capacities
- Launch of legal initiatives
- Publication and printing of relevant materials

CONCLUSIONS

1. The State Council evaluates that according to the Child Justice Law and 2020 Work Programme, it has partially achieved its planned activities in the part of prevention of juvenile delinquency and advancing child rights as a result of the pandemic and difficult communication as well as cooperation with other relevant bodies institutions;

2. The State Council concludes that:

- Sessions were conducted online via the ZOOM platform of the Ministry of Justice, allowing continuity in regular organisation of the sessions

- Continuation of cooperation and support of already established municipal councils for prevention of juvenile delinquency; many municipalities in RNM have not yet fulfilled their legal obligation to establish municipal councils for prevention of juvenile delinquency;

- Part of the established municipal councils for juvenile delinquency are not operational.

3. In accordance with its competences, the SC stands for further improvement of the legal frame for child rights according to international standards in this field. SC also took an active role in amending the Child Rights Law.

4. In 2020, SC took over activities for securing data points and information through dedicated meetings on the actual status looked from different angles and areas working on the issue with juvenile prevention, in an online format because of the pandemic.

5. Based on the data collected from the indicators, SC has concluded the following:

- Percentage of **children in risk** has dropped by 9% comparing to 2019, and increased 10% in comparison to 2018

- 36% drop in the number of **children invited to a police station** on population sample of 100,000 children, in comparison to 2019
- Percentage of **girls invited to a police station** is highest in terms of damaged (38%), and lowest in reported (11%), showing a decreasing trend of reported girls of 3% in comparison to 2019
- In 2020, the courts identified the highest number of **children-victims**, close ratio between identified children-victims by Ministry of Interior Affairs and Public Prosecution Office, and the number of registered victims in the Centres for Social Protection (CSP) drastically decreased
- Children invited to a police station are supposed to be interviewed in **specifically equipped rooms for conversations with children** (a total of 8 such rooms on the territory of the country); however, such conversations do not always take place in these rooms, and in 2020 the rooms were used to talk with 4% of the called children, which is three percentage points lower compared to 2019;
- The right **to a lawyer in the police** was exercised by 58% of children in 2020, which is an increase of 6 percentage points compared to 2019;
- Regarding the application of **assistance and protection measures**, the percentage of children at a risk to whom assistance and protection measures were applied in 2020 is 39 percentage points lower compared to 2019 when it was 81% and 11 percentage points lower than 2018 when was 53%;
- There is a trend of decreasing the application of mediation **procedure in the SWC** from 34 cases in 2019 to 8 cases in 2020, where the success rate is high and corresponds to that in previous years;
- SC concludes that in most cases **measures / sanctions are applied that do not include deprivation of liberty of children** which corresponds to the Law on Justice for Children;
- The number of children against whom **the measure of detention** has been determined remains low, namely in 2020 it was determined only for 4 children, which is 0.98 per 100,000 children;
- There is a decrease in the percentage of **disciplinary measures** imposed from 27% in 2019 to 22% in 2020;
- In 2020, there are 10 cases of a pronounced disciplinary measure - **Referral to the Centar for Children**;
- The measures of **intensified supervision** are decreasing, namely in 2020 they were imposed on 58% of the children for whom the public prosecutor submitted a proposal for application of a sanction, while in 2019 this percentage was 71%;
- There is an increase in the **imposed educational measures**, namely in 2020 they were imposed on 16 children, unlike in 2019 when they were imposed on 4 children;
- The imposition of **imprisonment for children** is in a very small percentage, namely in 2020 this sentence was imposed only on one child, and in 2019 on three children;
- In 2020, as in 2019, there was no case of adopted or revoked decision for **conditional release** of a child;
- In addition of **assistance from the SWC to children after leaving the institution**, in 2020 13 children were stopped from carrying out the institutional measure or punishment;
- The number of cases where the **alternative measure** was imposed - Probation with protective supervision and Conditional termination of the procedure remained low, and the Community Service work was not imposed at all.
- In 2020, as in 2019, there were no **safety measures** imposed on a child;

- In the context of the conclusions contained in the reports in previous years, in 2020, insufficient application of the **forms of restorative justice offered by the Law on Justice for Children** must be concluded;
- The **procedure for deterrent measures**, namely that in 2019 was applied to 52 children, in 2018 to 83 children, and in 2020 only to 23 children in the Basic Public Prosecutor's Offices Skopje and Struga;
- **Mediation** was not applied at all by the courts, while the prosecution continues to apply it and in 2020 a total of 11 children were referred to mediation, which is identical to the number of children referred to mediation in 2019, with the difference that the success of mediation in 2020 is 100%;
- The percentage of **proposals from the Public Prosecutor's Office to the court for imposing a sanction** has increased from 43% in 2019 to 56% in 2020;
- In 2019 there was one case of application of the **procedure for recognition of responsibility and settlement of the amount of fine**, but in 2020 no case for application of this procedure;
- In 2020, the number of children who committed **offenses** decreased by 35% compared to 2019, but it is worrying that the increasing trend of offenses committed by children under 16 continues - from 25% in 2019 to 30% in 2020 year;
- The application of mediation procedures for a **committed misdemeanor** was applied to 8% of the children who committed a misdemeanor;
- In 2020, the courts did not make a single decision on **compensation for child victims**.

6. The SC affirmatively declares and supports the preventive activities undertaken by the competent ministries, institutions, municipal councils for prevention of juvenile delinquency and the non-governmental sector, in the field of child and family protection and their harmonization with the measures and guidelines recommended in the National Strategy. for prevention of juvenile delinquency 2010-2020.

RECOMMENDATIONS

Based on the conclusions reached, SC recommends:

1. For more efficient work of the SC it will be necessary to provide spatial, material-technical and administrative conditions;

2. The municipalities in RNM in accordance with the Law on Justice for Children to fill the legal obligation for:

- establishment of municipal councils for prevention of juvenile delinquency,
- preparation of the Annual Program;
- submitting a Report on its work to the State Council and
- providing necessary conditions for the establishment and smooth functioning of the municipal councils for prevention of juvenile delinquency.

3. All competent institutions involved in the justice system for children, in their annual programs to implement preventive activities in accordance with the measures and guidelines provided in the operational plan for implementation of the National Strategy for Prevention of Juvenile Delinquency and its amendment.

4. It is necessary to improve the system for collecting and processing data in all competent institutions included in the system of justice for children, for which there is a special need for training of all involved bodies on how to register child victims.

5. Use the legal solutions prescribed by the Law on Justice for Children by the public prosecutor's offices and courts in the area of restorative justice and the application of mediation, alternative measures and deterrence measures as an opportunity for out-of-court resolution of proceedings for children.

6. Dealing with children- victims to take place only on the basis of the Protocol on the work of cross-sectoral teams adopted by the National Coordination Body at the Ministry of Labor and Social Policy.

7. Amendment of the LPA in order to prescribe a mediation procedure in case of a misdemeanor.

8. Respect for the right of the child to a lawyer at a police station and the right to a lawyer and free legal aid at the Centar for Social Work.

9. Continuous support of the Correctional Institution Tetovo and the Prison for Children in Ohrid.

10. It is necessary to strengthen the role of the SWC in terms of competencies, material-financial and personnel preconditions for providing appropriate post-criminal treatment of children after leaving the institution.

11. Greater practical application of the legal solutions from the Law on Justice for Children by the centers for social work and application of mediation as an opportunity from the list of measures for assistance and protection.

12. It is necessary to improve and strengthen the institutional conditions for carrying out the disciplinary measure - Referral to the Center for Children in Skopje in accordance with the provisions of the Law on Justice for Children, which will encourage its pronouncement by judges. It is necessary to develop a network of children's centers at the regional level.

13. Defining the conditions to be met by the foster family of a child to whom the court has imposed an educational measure - intensified supervision by a foster family.

14. To use the legal solutions by the courts regarding the application of the measure of conditional release from serving a prison sentence for children.

15. To continue the trend for more frequent imposition of alternative measures when the court assesses that even with them the goals of punishment can be achieved according to the individual characteristics of the child.

16. To continue the trend of referring mediation parties to the basic public prosecutor's offices.

17. Supporting research aimed at a detailed analysis of the risk factors that contribute to the significantly increased number of child victims